

LITOSTROJ

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA LITOSTROJ

LETO XIV.

LJUBLJANA, JUNIJ 1973

ŠTEVILKA 6

KJE SMO?

K PISANJU TEGA ČLANKA ME JE SPODBUDILO RAZMIŠLJANJE O TEM, DA MORA VSAK ČLAN DELOVNEGA KOLEKTIVA TOČNO VEDETI, V KAKŠNEM POLOŽAJU SE NAHAJAMO. ZA RAZGOVOR SMO ZAPROSILI GLAVNEGA DIREKTORJA, DIPL. INŽ. KRŽIŠNIKA, KI JE ŽE V UVODU POUDARIL:

GLEDE NA SEDANJI JUGOSLOVANSKI GOSPODARSKI POLOŽAJ IN Z OZIROM NA VSESPLOŠNO ZMANJŠEVANJE POVPRASEVANJA SE SPRAŠUJEMO, ALI SPLOH IMAMO ZA SEDAJ IN ZA BLIŽNJO PRIHODNOST DOVOLJ DELA IN ALI BODO VSI IZDELKI NAŠLI TOLIKO KUPCEV, DA NAM IZDELKI NE BODO OSTAJALI PO SKLADIŠČIH.

KAKO JE V LITOSTROJU Z NAROČILI?

Generalni direktor meni, da je ZP TZ Litostroj eno od redkih podjetij investicijskega blaga, ki ima popolnoma dovolj naročil. Zato se ne bojimo pomanjkanja naročil niti v letošnjem, niti v prihodnjem letu. Naročila izvoznih poslov so popolnoma nadomestila zmanjšanje naročil domačega trga. Poudaril je, da nismo v zgodovini obstoja Litostroja do sedaj imeli nikoli toliko izvoznih naročil, kot jih imamo prav danes.

Res je, da nam polna založenost z naročili daje dovolj dela, toda vseeno si želimo, da bi delavci delali čimveč, da bi dosegali in presegali norme ter dobivali dobre osebne dohodke, ter da bi v podjetju tako organizirali delo, da bi kar se da uspešno

seveda potruditi, da slovesa, ki ga uživamo v tujini, ne bomo zapravili, a obenem ne smemo zanemariti kvalitete dela, saj bi bili tako ob vse kupce.

ŠTEVILO ZAPOSLENIH NE UPADA

V obratu mehanske obdelave je zaposlenih za 1,3% izmene, seveda če k temu dodamo še nadurno delo. V letošnjem prvem polletju nismo opazili, da bi se število zaposlenih zmanjševalo in zato pričakujemo, da se bo položaj bistveno popravil, posebej še takrat, ko se bodo v proizvodnjo vključili tudi učenci III. letnika IC Litostroj ter tečajniki. Upam, tako je dejal inž. Kržišnik, da se bo v TOZD FI vključilo v delo v juliju in avgustu 65 KV delavcev. Tako bi lahko imeli v septembru dovolj delavcev za 1,7% zasedeno izmeno. Potruditi se moramo, da bomo do srede 1974 popolnoma zasedli tudi drugo izmeno v obratu mehanske obdelave. Zaradi ozkih grl, ki se redno pojavljajo v vseh proizvodnih obratih, pa je nujno uvesti delo v treh izmenah.

50 NOVIH STROJEV

Do konca 1974. leta bomo dobavili 50 novih obdelovalnih strojev, kar pomeni modernizacijo strojnega parka in povišanje produktivnosti. Ti stroji bodo dobavljeni iz tujine ter od domačih proizvajalcev.

Ker ne bomo izločili vseh starih strojev, bodo samo novi stroji pomenili zaposlitev za sto ali več novih KV delavcev. Poleg tega bi želeli dopolniti našo proizvodnjo za viličarje in rezervne dele izven Litostroja. Za tako proizvodnjo smo si ustvarili možnosti v Zagorju. Ob zapiranju jame Kisovec smo zasavskim premo govnikom predlagali serijsko izdelavo viličarjev in rezervnih delov. Naj poudarim, da smo to le predlagali in da programa ne bi investirali mi, temveč bi za to poskrbeli premogovniki.

ORIENTIRATI SE MORAMO NA IZDELAVO KOMPLICIRANIH DEL

V razgovoru o proizvodnih obratih je generalni direktor še poudaril, da se moramo pri izdelavi zvarjencev za našo proizvodnjo predvsem orientirati na izdelavo kompliciranih izdelkov. Za enostavna dela imamo v Sloveniji dovolj proizvajalcev, zahtevnejših del pa žal ne morejo opraviti. Prizadevali se bomo tudi za to, da bodo v PK izdelovali zvarjence visoke kvalitete.

Za tovrstno proizvodnjo moramo biti tudi ustrezno opremljeni, za kar je potrebno izdelati ustrezen program. Pri večjem investicijskem vlaganju bo potrebno sodelovanje vsega podjetja in ne le posameznih TOZD (pripis pisca). Litostroj pravzaprav nima tako zastarele opreme, kot večkrat govorimo.

Predstavniki renomiranih tujih tovarn, s katerimi se večkrat pogovarjam, so mnenja, da je Litostroj sposoben doseči visoko raven kvalitete tudi z opremo, kakršno ima sedaj.

POSTOPNO IZBOLJŠEVANJE REZULTATOV

V našem časopisju smo pogostokrat prebiral članke o nelikvidnosti in sanacijah posameznih gospodarskih organizacij; za Litostroj pa vem, da smo dobro gospodarili. Naši rezultati slovnijo na ekonomskem gospodarjenju in lahko trdim, da so bile vse naše bilance pozitivno zaključene.

Res je, je v nadaljevanju poudaril generalni direktor dipl. inž. Marko Kržišnik, da smo iz naših pozitivnih rezultatov krili vse dajatve. Iz amortizacijskih sredstev črpamo denar za obnavljanje zastarelih strojev in naprav. Naj povem še to, da smo iz materialnih sredstev odcepili eno milijardo dinarjev za razvoj. Če bi sešteli vse skupaj, dohodek, investicijsko vzdrževanje, amortizacijo in razvoj, znašajo letno ta sredstva okrog 6 milijard dinarjev.

PONOS LASTNE KONSTRUKCIJE

Pri nas je razvoj podjetja neolčljivo povezan tako s projektnim oddelkom kot z neposredno proizvodnjo. Pri tem ne smemo pozabiti vloge, ki jo ima razvojni oddelek. Ponosni smo na to, da naš razvoj sloni na temelju lastnih konstrukcij. Ves Litostroj izdeluje le en sam proizvod po tuji licenci, in to so dieselski motorji po licenci belgijske tovarne BW. Proizvodi, ki smo jih seveda tudi izpopolnjevali, so dosegli na tržišču veliko pohvalo. Zadnji dve veji, to je proizvodnja viličarjev in stiskalnic, nam nudita izredne možnosti za prodor na domači trg in izvoz.

LITOSTROJSKO IME POZNAJO NA VSEH KONTINENTIH

Že dolga leta uspešno trguje s tujimi državami. Danes na

Ah, dopust...

ši proizvodi obratujejo v desetih državah v razvoju, z naslednjimi desetimi pa smo v poslovnih stikih. Gospodarsko bi se radi uveljavili v Argentini, Venezueli, Egiptu, Libiji, Keniji, Pakistanu itd. Poudarim naj, da bomo za Kitajsko dobavljali dieselske motorje.

V zadnjih dveh letih smo zelo uspešno začeli prodirati v socialistične države Romunijo, Vzhodno Nemčijo, SSSR in druge. Večje poslovne uspehe dosegamo tudi v zahodnih državah kot so npr. Italija, ZR Nemčija itd. Ne smemo pozabiti, da smo s podjetjem WOTAN-WERKE GMBH iz Düsseldorfa v ZRN sklenili 10-letno pogodbo za izdelavo brizgalnih strojev.

Ta pogodba predvideva najmanjšo garantirano dobavo več kot dva milijona kosov, kar pomeni 3.200.000 DM letno. Naše ime je danes dejansko poznano na vseh kontinentih. S ponosom ugotavljamo, da se nam nikjer ni potrebno na novo predstav-

ljati, saj smo s kvaliteto svojih izdelkov vsepovsod deležni samo priznanj.

VEČ DRUŽBENE ODGOVORNOSTI

O družbeno-političnem delu vodilnega in vodstvenega kadra je glavni direktor menil, da leti niso odgovorni samo za strokovno delo, temveč tudi za pravilno delovno vzdušje in razpoloženje. Mnogi se tega ne zavedajo in le-tim moramo vedno znova dopovedovati, kakšne so njihove naloge. V naši družbi zahtevamo širši profil vodilnih delavcev, saj morajo le-ti sodelovati z vsakim litostrojčanom.

Vodilni delavci bi se morali bolj zavedati svoje družbenopolitične odgovornosti v svojem okolju, je končal svoja razmišljanja generalni direktor dipl. inž. Marko Kržišnik.

Pogovor zapisal Ivo Sabol

Spoštovani bralci!

ZA NAMI JE ŠEST ŠTEVILK LETOŠNJEGA GLASILA IN ZADOVOLJNI ODHAJAMO NA DOPUST. TODA, ALI SMO ZARES LAHKO ZADOVOLJNI? NE, NE BOMO SE USPVALI. DOPUSTNIŠKI ČAS JE POLN NOVIH DOŽIVETIJ, MNOGI BODO SPOZNALI NOVE KRAJE, NEKATERI PA BODO OSTALI TUDI DOMA (BERI: V TOVARNI). JESEN BO DO PRISPEVKI DEŽEVALI NA UREDNIŠTVO, DA BO VESELJE.

TAKO SI PREDSTAVLJAMO NA UREDNIŠTVU. ŽAL DO SEDAJ ŠE NIKOLI NI BILO GLADIVA NA PRETEK. DOVOLITE, DA VAM ZATO ZAPAMOM NAŠE ŽELJE. NAŠ ČASOPIS JE GLASILO LITOSTROJA, V KATEREM JE ZAPOSLENIH BLIZU TRI TISOČ PETSTO ČLANOV KOLEKTIVA. PREK GLASILA NENEHNO SPOZNAVAMO USPEHE IN TEŽAVE TOVARNE, SPOZNAVAMO PA TUDI DRUG DRUGEGA, SAJ SE MNOGI ZARADI RAZSEŽNOSTI PODJETJA CELO V DVAJSETIH LETIH NIKOLI NE SREČAJO. ZAVEDATI SE MORAMO, DA O UTRIPU TOVARNE BEREJO POLEG ČLANOV KOLEKTIVA TUDI SVOJCI NAŠIH DELAVK IN DELAVCEV. PRAV ZATO SE NA UREDNIŠTVU TRUDIMO, DA BI V GLASILU OB-

JAVILI KAR NAJVEČ VESTI O ŽIVLJENJU IN DELU TOVARNE. PRI TEM NAM VESTNO POMAGAJO ČLANI KOLEKTIVA, A TAKIH, SODELUJOČIH, JE ŽAL VSE PREMALO. ZADOVOLJNI BI BILI, ČE BI IZ SLEHERNEGA KOTIČKA TOVARNE PRIŠLA DO NAS VEST, KAJ TAM DELAJO, KAJ JIH TEŽI, S ČIM SO ZADOVOLJNI IN KAJ BI HOTELI SPREMENITI. MENIMO, DA LAHKO ZAPIŠEMO TOLE: SODELUJTE Z NAMI, SPOROČITE NAM ZANIMIVO VEST ITD. TO SMO SICER MED VRSTICAMI BRALI ŽE V PREJŠNJI ŠTEVILKI NAŠEGA GLASILA, TODA ZAVEDAMO SE, DA S TEM ŠE NISMO STORILI VSEGA, KAR BI LAHKO, ZA TO DA BI POVEČALI KROG SODELUJOČIH. TOKRAT VAM KLIČEMO — POSTANITE NAŠ SOUSTVARJALEC. KAR VESTE VI, NAJ ZVE VES KOLEKTIV. ZA ZAČETEK NAM LAHKO PIŠETE ALI SPOROČITE DOPUSTNIŠKO PRIGODO ALI ZANIMIVOST, A TUDI V TOVARNI SE KLJUB DOPUSTOM ZGODI MARIKAJ TAKEGA, KAR JE VREDNO OBJAVITI. Z UPANJEM IN ZAUPANJEM PŘIČAKUJEMO VAŠE PRISPEVKE IN VAM ŽELIMO PRIJETEN DOPUST.

UREDNIŠTVO

reševali probleme, ki se večkrat pojavljajo med nami.

ŽELIMO DOSEČI ZASTAVLJENI CILJ!

V letošnjem letu in seveda tudi v prihodnje moramo pospešiti propagandne akcije za vključevanje novih strokovnih delavcev v neposredno proizvodnjo. Prav sedaj moramo doseči cilj, ki smo si ga zastavili že prej; gre za to, da bi v neposredni proizvodnji delali v dveh izmenah. Kar se tiče težav našega podjetja, naj poudarim, da so naše težave predvsem v tem, da zamujamo pogodbene roke. Prezasedenost strojnih kapacitet in pomanjkanje delavcev nam onemogočata, da bi vsa naročila pravočasno končali. Seveda zaradi tega leti precej kritike na zamujanje rokov. Ob vsem tem se moramo

Visoka produktivnost z električnim žlebilnikom

Mnogi litostroječani so že slišali za izraz »žlebljenje«. V naslednjem članku bomo skušali pojasniti, kaj ta izraz pomeni v metalurgiji. Naj kar v uvodu poudarim, da sta pri žlebljenju zelo velikega pomena gospodarnost in hitrost opravljenega dela.

KAJ JE ŽLEBILNIK?

Je sodobna naprava, s pomočjo katere je mogoče uspešno zamenjati mnogo ročnega dela, sekanje s pnevmatskimi kladivi, odstranjevanje odvečnega materiala z brušenjem, prav tako je koristen pri popravilih in oblikovanju ulitkov. V primerjavi s ročnim brušenjem ali sekanjem s pnevmatskimi kladivi opravimo delo z električnim žlebljenjem hitreje, ceneje in predvsem z mnogo manj ropota pa še truditi se nam ni treba toliko.

S pomočjo električnega obloka in komprimiranega zraka omogoča žlebilnik izkopavanje in rezanje kovin tako, da jo tali in talino sproti odpihava. Z žlebilnikom lahko delamo v vseh položajih, a curek zraka mora biti vselej usmerjen na električni oblok. Po tako opravljenem delu je obdelovalna površina vedno čista, to se pravi, brez žilindre in oksidov. Zaradi hladilnega učinka zračnega curka se zmanjša vpliv razvijajoče se toplote, kar je seveda ugodno tako za obdelovalno kovino kot za delavca. Te prednosti so predvsem

gotovo bosta dva nova žlebilnika spremenila organizacijo dela v čistilnici jeklene litine.

REZULTATI PRESKUSOV ZELO UGODNI

V čistilnici jeklene litine smo z nabavo žlebilnika pridobili vse to, česar ne moremo nadomestiti z zaposlovanjem novih delavcev.

Toda ne gre samo za to. Ob tej priložnosti naj poudarimo, da sta za podjetje njegov izkoristek in ekonomska upravičenost zelo pomembna. Ugotovili smo, da so rezultati raziskav za nas zelo ugodni in da bomo lahko s pridom uporabili žlebljenje predvsem na hidravličnih oblikah za turbinsko proizvodnjo. Z žlebljenjem bomo prihranili prav gotovo mnogo časa, kar je zelo bistvenega pomena za rokovne in planske naloge. Na podlagi raziskav bomo ta postopek uvedli pri novih naročilih za HE Varaždin, He Kidatu in druga.

Pri žlebljenju bodo uporabili skoraj polovico časa manj, pa tudi finančen prihranek bo za 40 do 50 odstotkov večji, kot je bil pri dosedanjem ročnem delu.

KJE SO TEŽAVE?

Obenem s 1200 A žlebilnikom znamke LINCOLN ARCMAKER smo prejeli tri vrste klešč ter koaksialni kabel in manjšo količino ogljenih elektrod. Za delo z žlebilnikom nismo imeli izkušenih delavcev in hočeš nočeš, smo morali pričeti s samostojnim priučevanjem. In kdo so ljudje, ki naj bi bili tu zaposleni? To so delavci, ki smo jih vzeli iz skupin čistilcev ulitkov. Le-te bomo morali vzgojiti za oblikovanje hidravličnih oblik. S svojim strokovnim znanjem bomo morali prej ko slej doseči raven visoko kvalificiranih delavcev.

Zaradi nepravčasne dobave klešč, rezervnih delov in oglenih elektrod so se pojavile težave, prav tako pa smo čakali na dobavo dveh žlebilnikov. Zato je prišlo do zastoja pri uveljavljanju nove organizacije dela. Sedanji način dela zahteva ponavljanje termične obdelave in tako povzroča težave pri mehanski obdelavi. V želji, da v mehanski obdelavi ne bi več prihajalo do problemov, smo uvedli pri tem delu nov tehnološki postopek.

Naj omenim, da so rezervni deli izredno dragi. Žal jih ne izdeluje-

mo pri nas, moramo pa jih imeti na zalogi stalno, in to v zadostnih količinah. Menim, da bi v podjetju morali imeti vsi tisti, ki kakorkoli sodelujejo pri dobavi rezervnih delov in oglenih elektrod več posluha za pravočasno dobavo le-teh. S tem bi prav gotovo omogočili nemoten potek proizvodnih nalog. Žlebilnik bi lahko s pridom uporabljali še v nekaterih drugih oddelkih našega podjetja, saj so njegova produktivnost, ekonomičnost in kvaliteta opravljenega dela jamstvo za uspeh.

Sil

Odstranjevanje napak pri električnem žlebilniku

PLAN TOZD FI

TOZD FI
Informacija o izpolnjevanju količinskega plana

Vrsta proizvoda	Leto Mesec	1973											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Turbine	2400	83	166	250	333	414	500	583	666	750	833	916	1000
Talni transport	2200												
Diesel - motorji	1200												
Preoblikovalni stroji	1100												
Črpalke	900												
Žerjavi	800												
Strojni deli	750												
Cementarne	150												
Orodje	130												
Skupno TOZD FI	9630												

Legenda: Dinamični plan po gospodarskem načrtu Izvršeno Stanje: 31. 5. 1973

Gornja tabela je skromen poizkus sprotnega informiranja o izpolnjevanju količinskega plana TOZD FI. Biti informiran, je pravica slehernega v združenem delu. Toda informacije ne smejo biti same sebi namen, temveč jih moramo koristno uporabiti za istočasno ukrepanje, predvsem v primerih, ko so informacije nezadovoljive. Zato si najprej oglejmo, kakšne podatke nam tabela sploh nudi.

V prvem stolpcu je naveden proizvodni program po vrstah proizvodov, v drugem pa za leto 1973 načrtovane količine v tonah. Količine smo navedli po padajočih vrednostih, s čimer smo hoteli poudariti načrtovano tonažo posameznih vrst proizvodov. Zelo pomembno je tudi dejstvo, da so vse načrtovane količine pokrite z naročili.

Kontrolo izpolnjevanja planov najlaže opravimo v odstotki. Tako predstavlja dolžina tabelinega polja celotne planirane količine, izražene s 100 odstotki, vsaki vrsti

proizvoda pa pripada svoja vrsta. In kot nas informira legenda v tabeli, predstavlja šrafirana dolžina vrste kumulativni dinamični plan, počinjena vrsta pa kumulativno realizacijo dinamičnega plana ob koncu opazovanega meseca — vse v odstotkih. Po domače pa bi prednje povedali takole: kar bi do opazovanega trenutka morali proizvesti, smo označili s poševnimi črticami, tisto pa, kar smo do sedaj že naredili, smo označili črno.

Tabelino polje smo prav tako razdelili na 12 enakih pokončnih delov. Vsak od njih predstavlja »enak« mesec, kar je vidno tudi iz tabeline glave. Taka razdelitev nam omogoča kontrolo tako imenovanega statičnega plana, torej plana, ko so posamezni meseci obremenjeni točno z eno dvanajstino celotnega plana.

Po tako obrazloženi tabeli bo ocenitev rezultatov izpolnjevanja količinskega plana mnogo lažja. Napravili bomo dvojni pregled: petmesečno izpolnitev letnega plana ter izpolnitev petmesečnega dinamičnega plana.

Petmesečna izpolnitev letnega plana je naslednja:

	%
cementarne	69,0
žerjavi	60,9
črpalke	40,8
preoblikovalni stroji	38,6
orodje	37,6
turbine	25,6
talni transport	22,9
strojni deli	19,9
Diesel motorji	19,2
Skupno TOZD FI	30,5

Dobri rezultati so tisti, ki so večji od 41,4 odstotka. To so le cementarne in žerjavi, po nekoliko omiljenem kriteriju pa še črpalke, preoblikovalni stroji in orodje.

Izpolnitev petmesečnega dinamičnega plana pa je naslednja:

	%
cementarne	121,8
črpalke	98,4
žerjavi	94,9
orodje	88,9
preoblikovalni stroji	78,0
talni transport	74,3
turbine	68,9
strojni deli	51,9
Diesel motorji	45,9

Skupno TOZD FI 74,5

Dobri rezultati so tisti, ki so večji od 100,0 odstotkov. V pregledu so to le cementarne. Toda bolj pomembna sta naslednja dva rezultata, in sicer izpolnitev plana črpalke in žerjavov, pa čeprav sta nekaj odstotkov izpod 100 odstotkov.

In splošna ocena: tudi po petih mesecih se še nismo odlepili od mesečnega povprečja 6 odstotkov (ca. 580 ton) in se povzpeli na potrebnih 8,3 odstotka (ca. 800 ton) mesečne realizacije. V obeh gornjih pregledih so Diesel motorji še vedno na zadnjem mestu. Vsekakor pa smo prepričani, da se bodo že naslednji mesec premaknili navzgor, kar je tudi naš cilj. In če preskočimo strojne dele, ki predstavljajo le našo dopolnilno proizvodnjo, moramo poleg Diesel motorjev prav tako pogledati, kaj je s turbinami.

V. N.

MIKROKLIMA

Ko govorimo o pogojih dela, mislimo predvsem na mikroklimatske faktorje ali fizikalno stanje zraka, ki je odvisno od temperature zraka, vlažnosti in gibanja zraka. K temu ponavadi dodamo še sevanje, od katerega so tudi odvisni pogoji dela.

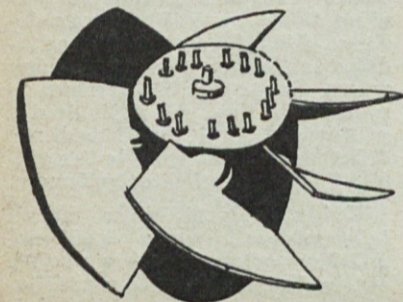
Človek ima dokaj stalno telesno temperaturo, čeprav pride med delom do velikih sprememb delovne temperature. To stalno temperaturo obdržimo s tako imenovano termoregulacijo v našem organizmu, kljub temu da so zaradi procesa oksidacije v telesu kopiči toplota. Lahko trdimo, da človeško telo oddaja toploto okolici, čeprav smo primorani, da uravnavamo to oddajanje, zato je normalno, da mora telo v hladnejšem času proizvajati več toplote.

Če se temperatura okolice zviša, oziroma telo zaradi težkega fizičnega dela proizvaja več toplote, se proti temu, da se telo ne pregreje, branimo s tem, da oddajamo čim več toplote.

V pogojih proizvodnje je naš organizem izpostavljen nevarnosti, da pride do višje temperature okolice, kakor je temperatura našega telesa. Te povišane temperature nastanejo pri konvanju, žarjenju, vlišanju, taljenju in povečanem fizičnem delu. Povečana toplota se odraža tudi pri zmanjšani sposobnosti pri delu, obenem s tem se povečujejo možnosti za poškodbe.

Poudariti moramo, da tudi zmanjšana temperatura ali toplota na delovnem mestu pospešuje obolenost delavcev, prav tako pa vpliva povečana ali zmanjšana temperatura tudi na produktivnost dela.

Ivan Savor

pomembne pri legiranih jeklih, kjer je spremenjena cona zelo majhnega obsega.

Za delo z žlebilnikom uporabljamo posebni koaksialni kabel, prek katerega v držalo klešč istočasno dovajamo istosmerni tok ter komprimiran zrak, ki ima pritisk 6—7 atmosfer.

KAJ SI ŽELIMO?

Glede na zelo ugodne rezultate, žlebilnik uporabljamo že 18 mesecev, smo ugotovili, da moramo naročiti še dva agregata, za katera pa so priključki že pripravljeni na prostorih plamenskih rezalcev. Upamo, da nam bodo ta agregata dobavili še v letošnjem letu. Prav

POMEMBEN OBISK

Ob priliki podelitve visokega odlikovanja, ki ga je prejel sindikat industrije in rudarstva Ljubljana,

so nas obiskali 6. junija 1973 predsednik sindikata industrije in rudarstva Jugoslavije Rade Galeb,

svetovalec pri zveznem odboru sindikata industrije in rudarstva Danilo Bergant, predsednik ljubljanskega mestnega odbora sindikata inž. Janez Zaplatnik in tajnik republiškega odbora tov. Lintič.

Po uvodnem govoru predsednika litostrojskega sindikata Franca Kranjca, ki je opisal delovanje našega sindikata, je predsednik UOP inž. Zvone Volfand pojasnil delegaciji, kako naš kolektiv uresničuje ustavna dopolnila. Po širši razpravi se je predsednik sindikata industrije in rudarstva zahvalil za plodni razgovor ter za strokovno vodstvo po podjetju. Pripomnil je še, da mu je razgovor z Litostroječani samo koristil.

Iz njegovih besed smo lahko razbrali, da naš kolektiv s svojim delom dokazuje pravilnost in življenjsko uporabnost ustavnih dopolnil. Tov. predsednik se je med drugim tudi zanimal za probleme in težave našega podjetja ter predlagal, da o njih obvestimo našega delegata za konferenco odbora sindikata industrije in rudarstva v Beogradu. Na tej konferenci naj bi naš kandidat o tem poročal.

Predstavniki sindikata so si z zanimanjem ogledovali obrate našega podjetja

Otroška pesem in ples v tovarni

Svoboda je ena največjih besed, kar jih človeštvo sploh pozna. Žal, marsikje na svetu ne vedo za to besedo ne odrasli ne otroci. Prav v zadnjih letih je blesk te besede posebno še na Indokitajskem in v Vietnamu močno zbledel, da ne rečemo, da je popolnoma izginil. Ker pa je svoboda nedeljiva, le ena, izgubo njihove svobode boleče občutimo tudi mi, ki smo od tragične vojne in dogodkov na Indokitajskem dokaj oddaljeni.

Da bi prispevali svoj delež v tednu solidarnosti z vietnamskim narodom, je klub OZN na osnovni šoli »Zvonko Runko« v Ljubljani, v sodelovanju z republiško konferenco OZN, republiškim koordinacijskim odborom za pomoč žrtvam imperialistične agresije ter sindikalno organizacijo Litostroja, 8. junija 1973 organiziral v prostorih Litostroja prireditev »Pomlad v svobodi«, ki je bila posvečena vietnamskim in indokitajskim otrokom. Prireditev, katere premiera je bila 18. V. 1973 v dvorani Tivoli, je režiral France Kosmač, na-

stopali pa so: plesni skupini osnovne šole Vič, pevski zbor glasbene šole Franceta Šturma ter skupina recitatorjev osnovne šole Zvonka Runka iz Ljubljane.

Ena najbolj uspešnih točk v tem programu, kjer je sodelovalo okoli 90 otrok, je bil prav gotovo nastop pevskega zbora glasbene šole Franceta Šturma, ki je nastopal, sicer resda precej okrnjeno, v vietnamskih narodnih nošah. Da bi nam dočarali občutek resničnega Vietnama, so otroci poslušalce presenetili z originalnim besedilom vietnamske pesmi. Prav tako kot pevski zbor je navdušil nastop malih folkloristov z Viča, ki je kar mojstrsko zaplesal zahtevni ruski narodni ples kazačok. Seveda ne smemo mimo pristranske nastopa štirih pionirjev, ki so nam povedali Zupančičeve »Pastirce«, ter prizadevnih recitatorjev, ki so se kar lepo odrezali. Ob koncu pristrane prireditve je Borut Mencinger, ki je povezoval posamezne točke programa, poudaril pomen borbe proti kolonialistični agresiji, ki jo iz-

vajajo predvsem veliki narodi nad narodi Afrike in Azije.

Umetniški nastop otrok iz različnih ljubljanskih šol v velikih prostorih litostrojске obdelovalnice je bil kot lep pisan utrip pomladi, ki je za trenutek zdramila večkrat togo in enolično vzdušje tovarniških prostorov, kjer sicer poslušamo le ropot in hrumenje strojev.

Člani delovnega kolektiva Litostroj si takih in podobnih prireditev v okviru tovarniških prostorov v prihodnje še želimo in prav s tem dokazujemo, da gresta, seveda če je obilo dobre volje na obeh straneh, tudi industrija in kultura lahko z roko v roki.

Čeprav je daleč, se Vietnamu spominjamo s pesmijo

Mladi umetniki

Poslovnik ZK Litostroja

Prav te dni je v obravnavi predlog osnutka poslovnika o delu ZK TZL.

Poslovnik je izdelan v skladu z 9. členom statuta ZKS in v zvezi s sklepi 27. seje CK ZKS in 5. seje občinske konference ZKS Ljubljana-Šiška.

Kaj ureja poslovnik?

Oblike organiziranosti ZK OZD TZL.

Notranja razmerja in delovanje ZK.

Postopke za sklicevanje, pripravljanje in vodenje seje in sestanka OZK in njenih organov.

Oblike opredeljevanja vprašanj, ki so na dnevnem redu za predlagana mnenja, stališča, izhodišča, priporočila, navodila in predloge.

Način sprejemanja, objavljanja, izvajanja, spremljanja, izvajanja priporočil, smernic, navodil in predlogov.

Poslovnik točno določa vse pravice in dolžnosti članov ZK Litostroja, programe dela ter sodelovanje z višjimi vodstvi ZK.

Novost, ki jo predvideva poslovnik, je v tem, da je sedanji tovarniški komite ukinjen, formiran pa je svet zveze komunistov Litostroja. Bistvo razlike med TK in bo-

dočim svetom je v sestavi novega sveta ter drugačna vloga sveta glede odločanja.

Svet ZK Litostroja je predviden kot skupen delovni organ vseh organizacij ZK za:

- Zaznavanje vprašanj, pomembnih za vse komuniste OZD TZL, ki jih predlaga v razpravo in sklepanje organizacije ZK in aktivna mladih komunistov.
- Usklajevanje interesov in idejno-politične dejavnosti.
- Povezovanje akcij komunistov in OZK, predvsem tistih, ki so pomembne za organizacijo združenega dela kot celoto.

Svet zveze komunistov lahko skliče posvetovanje, sestanke sekretarjev OZK v TOZD, aktiv mladih komunistov in konferenco vseh komunistov OZD TZL. Z novim poslovníkom odpadejo redne letne volilne konference, ki bodo le v OZK TOZD. Svet ZK ne bo imel pravice odločanja, lahko pa bo oblikoval smernice, navodila in predloge prek razprave in usklajevanja ter jih bo posredoval vsem organizacijam ZK in aktivu mladih komunistov. Svet ZK ima po predlogu poslovnika pravico zahtevati od vseh OZK in aktivna MK, da o posameznih vprašanjih razpravljajo in odločajo ter o tem obveščajo svet ZK.

Svet ZK bo izvoljen po delegatskem načelu iz vsake OZK in aktivna MK, kjer pa naj bi prevladovali neposredni proizvajalci. Poleg tega so člani tega sveta še vsi

sekretarji OZK in sekretar aktivna MK. Člani sveta so za svoje delo odgovorni OZK v TOZD. Poslovnik predvideva, da bodo na sejo sveta vabili tudi predstavnike DS, UO, sindikata, konference ZM in generalnega direktorja. Poslovnik predvideva tudi dejavnost aktivna MK. Po širši razpravi v OZK bo poslovnik sprejet in bo pričel veljati z dnem, za katerega se bo mo kasneje dogovorili.

ANEKDOTA

O samoupravni kontroli smo v našem glasilu že pisali. Čeprav le-ta formalno še ni zaživela, o njeni morebitni navzočnosti in njeni priča naslednji resnični dogodek:

Vodstveni delavec V. K. je pogosto prihajal v službo mimo vratarja nekaj minut po šesti uri. Nekega jutra, ko je zopet zamudil, ga je poklical M. V. iz tajništva samoupravnih organov.

»Tovariš, danes si zopet zamudil!«

»Hudiča, kdo me je pa videl?«

»Samoupravna delavska kontrola je na delu.«

»!!!«

Po tistem je opozorjeni vodstveni delavec nekaj časa prihajal točno v službo. Samoupravna delavska kontrola se je izkazala.

Poslovnik sindikalne podružnice

Konec meseca maja je izvršni odbor sindikalne organizacije dal v razpravo predlog poslovnika o delu sindikalne organizacije Litostroja, ki ga je izdelala komisija pri IO. V razpravi bo mesec dni po OOS.

O potrebi izdelave poslovnika je govoril že IO, glede na nujnost enotnega dela tako IO kot odborov v OOS pa naj bi poslovnik koristil vsem voljenim funkcionarjem v sindikatu kot napotilo za njihovo delo.

Ker poslovnik zajema vso problematiko, s katero se ukvarja sindikat Litostroja, naj bi bil z njim seznanjen sleherni član našega sindikata. Prav tako naj bi se vsi odbori OOS z njim seznanjali na seminarjih, ki jih vsako leto prireja izvršni odbor.

Kaj zajema poslovnik? Poleg sheme organizacije sindikata Litostroj zajema vse delo, od priprav na občni zbor, naloge po občnem zboru, naloge komisij pri IO in odborih OOS, tu so tudi podrobno obdelane naloge v zvezi s programi OOS in IO, delo IO in

OOS, javnost dela sindikata, financiranje IO in OOS ter delo vseh komisij pri sindikalni organizaciji.

Posebna pozornost je v poslovníku posvečena vlogi sindikata, delavskemu samoupravljanju, kadrovski politiki in izobraževanju. Največjo skrb je poslovnik posvetil delu, ki je sindikatu najbližje, to je socialnim vprašanjem in družbenemu standardu. Upajmo, da so vsi ti problemi, o katerih je bilo v zadnjem času mnogo govora, sedaj lepo in ustrezno rešeni.

S čim se ukvarja družbeni standard? Našteto nekaj njegovih nalog:

Preventivno letovanje zdravstveno in socialno ogroženih delavcev. Socialna pomoč zaposlenim.

Obiski bolnikov, invalidov in v podjetju ponesrečenih delavcev.

Kolektivna solidarnost.

Krvodajalska akcija.

Kontrola prehrane v DR in v fejih.

Vzajemna pomoč.

Materialna sredstva komisije.

Organizacijska struktura komisije ter njene naloge.

Poslovnik obravnava tudi delo rekreacijske in kulturne dejavnosti v sindikatu. V obravnavi bo do 30. junija 1973, nato bo glede na pripombe dopolnjen in sprejet.

NOVINARJEV OBISK

Dne 6. junija 1973 je naše podjetje obiskal eden vodilnih sovjetskih novinarjev Jurij Aleksandrovič Žukov, politični komentator Pravde in sovjetske televizije.

Ugledni sovjetski gost nas je obiskal že leta 1955 v spremstvu sovjetske vladne delegacije, ki je bila tega leta v Litostroju. Novinar Žukov je takoj ob pričetku razgovorov s predstavniki samoupravnih organov ter uprave podjetja poudaril, da je že na svojem ob-

isku v Jugoslaviji in Sloveniji opazil, da je naše gospodarstvo v tem času doživelo prav neverjeten razvoj.

Predstavniki našega podjetja so sovjetskega gosta seznanili predvsem z medsebojnim sodelovanjem Litostroja in sovjetskih podjetij

predvsem na področju strojogradnje.

Med drugim so tudi poudarili naše tesne in nadvse prijateljske stike z leningrajsko tovarno turbin. Skupno z njimi smo namreč sodelovali pri gradnji HE Džerdap, za katero smo izdelali enega največjih žerjavov v Evropi. Sovjetskega novinarja so litostrojčani obvestili tudi o tem, da bomo v Sovjetsko zvezo dobavili 280 preoblikovalnih strojev.

J. A. Žukov je posebno pozornost posvetil problemom razvoja samoupravljanja v Litostroju, še posebej pa se je zanimal za razvoj in delo naših TOZD. Predstavniki samoupravnih organov so mu natančno orisali pomen in vlogo TOZD v našem podjetju, pri tem pa so poudarili, da je bil prav Litostroj eden prvih naših podjetij, ki se je spoprijel z zapleteno problematiko uveljavljanja TOZD tako v mejah podjetja kakor izven nje-ga.

Znani sovjetski novinar je v razgovoru z litostrojčani pokazal izredno poznavanje ne samo ozkih industrijskih problemov, ampak tudi splošno družbenih vprašanj v naši domovini. Ob koncu svojega obiska v našem kolektivu si je Jurij Žukov ogledal delavnice našega podjetja in z zadovoljstvom ugotovil, da je Litostroj v letih od njegovega prvega obiska pa do danes izredno napredoval tako po tehnološki plati kot po izredno razširjenem izboru svojih izdelkov.

Priznani sovjetski novinar v pogovoru s predstavniki naših družbeno-političnih organizacij

ZDRAVO OKO — VARNA VOZŃJA

Varnost v prometu in oster vid spadata skupaj. Varnost voznika in njegovih potnikov je vsekakor odvisna od sposobnosti vida, oziroma od hitrega zaznavanja predmeta, ki je na cesti. V varnost spada tudi hitro opažanje in čitanje prometnih znakov, prilagajanje vožnji v dežju, temi bleščanju itd. Na vse to pa vpliva zaužiti alkohol, ki je v krvi ali želodcu voznika. Voznik s slabim vidom mora priti zelo blizu objektu, da lahko preceni njegov pomen, zato mu ostane manj časa za reagiranje kakor tistemu z dobrim vidom. Voznik z okvaro na očeh vozi z bolj napetimi živci, zato se tudi bolj utruja, na to pa mora biti pripravljen.

Ze normalni vid je pri vožnji ponoči zmanjšan, dočim je okvarjeno oko lahko skrajno nevarno. Majhna kratkovidnost se ponoči večkrat poveča, čeprav vemo, da imajo take osebe tudi štirikrat več prometnih poškodb.

V kolikor imate okvaro na očeh in uporabljate zato predpisana očala, nikoli ne uporabljajte pri nočni vožnji temnih očal. Redni pregled pri okulistu ne bo samo koristen za oči, ampak vam lahko reši tudi življenje.

Ivan Šavor

O mladih Litostrojčanih so pisali

Spomladi smo v našem časniku objavili povzetke nekaj člankov, kjer so naši časopisi med drugim pisali tudi o naših poslovnih uspehih. Za to številko časopisa smo izbrali dva članka, ki oba govorita o željah, delu in prizadevnosti mladih Litostrojčanov.

Mariborski Večer je 17. maja 1973 objavil daljši članek z naslovom »Ko bom dobil stanovanje, bom začel pravo življenje«, kjer govori o stanovanjskih problemih mladih delavcev. Mariborski novinarji so obiskali več slovenskih podjetij, med drugim tudi Litostroj. Preberimo, nekolikantj skrajšano, kaj sta povedala 25-letni strojni ključavničar iz Litostroja Lojze Vintar ter 26-letni strojni ključavničar Miro Peček, ki je prav tako Litostrojčan.

Lojze Vintar:

»Poročen sem že tri leta. Najprej nisem imel nobenega otroka, sedaj pa je že nekaj mesecev star. Z ženo in otrokom živim v podnajemniški sobi, zanjo plačujem 300 dinarjev. Ko sem začel varčevati, sem bil še samski, moj mesečni osebni dohodek je bil nekaj manjši od obroka za stanovanje. Vso plačo sem odnesel v banko, večkrat pa sem moral dodati še kakšnega desetaka. Da sem to zmoget in še zmorem, delam od ranega jutra do poznega večera. Nadur se ne izogibam, poiščem si še kakšno honorarno delo.«

Ko je govoril o svojem bodočem enoinpolsobnem stanovanju je pripomnil, da bo s privarčevanim denarjem in kreditom banke zbral 105.000 din, v tovarni upa na 40.000

din posojila, za stanovanje bo potreboval še okoli 20.000 din.

»Veste česa se najbolj bojim? Podražitve. Ko pridejo v tretji etapi obrtniki se navadno začno cenne dvigati. V vsakdanjem življenju ne poznam zabave, pred seboj imam le en cilj: čimprej dobiti stanovanje in živeti res pravo življenje.«

Miro Peček:

»Maja prihodnjega leta mu potече stanovanjska pogodba z banko in bo skupaj s kreditom banke privarčeval 70.000 din, za kar bi pred tremi leti lahko kupil garsonjero. Varčevanje bo moral nadaljevati vsaj še za dve leti, da bo lahko skupaj s posojilom podjetja kupil enoinpolsobno stanovanje. Da bi rešil svoj stanovanjski problem, je šel v neki stanovanjski blok v Ljubljani za hišnika in zato dobil v njem garsonjero. Ker je garsonjera funkcijska, zanjo ne plačuje najemnine. »Če bi zanemarjal hišniške dolžnosti,« pravi, »bi moral zapustiti garsonjero.«

»S stanovanjem sva z ženo zadovoljna, pri opravljanju hišnih del pa nimam nobenih pomislekov, da bi bilo to delo nečastno. Zavedal sem se namreč, ko sem delo sprejemal, da bom dobil to stanovanje za nedoločen čas. To pa v Ljubljani mnogo pomeni.«

Glasilozveze komunistov »Komunist« iz Beograda je 21. maja 1973 objavilo daljši zapis o mnenju mladih komunistov z naslovom: »Ustvarjalnost je značilna za mladost in za samoupravljanje«, kjer nekaj mladincev govori o tem, kakšni so njihovi ideali, o vrednotah, ki jih najbolj cenijo ter o vlogi zveze komunistov pri vzgoji naše mladine. Med izbranimi sogovorniki je bil tudi predsednik mladinske organizacije v Litostroju Janez Elikan, ki je poudaril, da v Zvezi komunistov vidi tisto družbeno-politično organizacijo, brez katere si dela samoupravne socialistične družbe sploh ne moremo predstavljati. »Ko sem bil sprejet v zvezo komunistov, sem bil srečen, da se lahko borim z ramo ob rami s starimi komunisti in z vsemi naprednimi delavci. Poudarim pa naj, da obsojam vse tiste, ki so oportunistično usmerjeni in pri katerih prevladuje potrošniška misel-

nost. Le-ta namreč spodbuja kapitalistične težnje malomeščanstva itd. Vse te nepravilnosti so delavci obsodili že pred pismom tovariša Tita in izvršnega biroja. Ko je bilo pismo objavljeno, smo bili srečni, da so naše sodbe o pomembnih vprašanjih dobile tako potrdilo.« Na vprašanje, kateri ideali najbolj privlačijo mlade delavce, je Elikan odgovoril: »To je težko vprašanje. Zame, in po mojem mnenju tudi za druge delavce, je najpomembnejše, da se zavedamo, da je Zveza komunistov resnična revolucionarna sila, preko katere lahko naš delavec izrazi vsa svoja mišljenja, tudi najbolj napredna.«

MAJSKI SEMINAR

slenosti, kadrovske strukturi prebivalstva itd. Opisal nam je tudi težave, s katerimi se pri svojem delu srečuje občinska skupščina.

Tov. Leopold Krebelj je opozoril v svojem poročilu na zaskrbjujoče visoko starostno povprečje članov ZK v naši občini in poudaril, da bo ena glavnih nalog pomladiti vrste ZK. Seznanil nas je tudi z uspešnim uvajanjem ustavnih dopolnil, posebno pa še z delavskimi dopolnili.

Seminar je bil izredno ploden in koristen. Na podlagi številnih raz-

prav, v katerih so sodelovali udeleženci seminarja, so ob zaključku sprejeli sklepe, ki bodo še povečali aktivnost mladine v občini Šiška.

Mladinski aktiv je v sodelovanju mladih komunistov v mesecu mladosti organiziral svojo največjo in najboljše akcijo za sprejem mladih v vrste ZK. Iz vrst delovne mladine naše tovarne je izbral 17 aktivnih mladincev. Mladinski aktiv jih je na podlagi njihove moralno-politične zavednosti predlagal za sprejem v vrste ZK.

SKUPNA VAJA USPELA

Na temelju zakonskih predpisov in glede na vse večji poudarek ter vlogo splošnega ljudskega odpora v Jugoslaviji sta si odbor za SLO in štab OZ podjetja zadala nalogo, da organizirata v Litostroju dne 9. junija 1973 skupno vajo oborožene enote in enot CZ podjetja.

Namen je bil, da praktično pokažemo obrambno sposobnost oborožene enote in izurjenost enot CZ. Vaja je v praksi prikazala zaščito podjetja, zavarovanje, obrambo ter reševanje ljudi in materialnih sredstev v primeru zračnega ali neposrednega sovražnega napada na podjetje.

Vajo smo organizirali in pripravili v težkih pogojih, pa tudi tako akcijo v smislu zaščite in obram-

be podjetja smo v Litostroju izvedli šele prvič. Že same priprave so bile dokaj zapletene, saj smo morali akcijo oborožene enote povezati z akcijo vseh enot CZ v podjetju. Kljub temu, da v pripravah in izvajanju takšne vaje niso imeli nobenih izkušenj niti vodstveni delavci niti neposredni izvrševalci, lahko rečemo, da je vaja z manjšimi pomankljivostmi uspela.

Ta uspeh je toliko večji zato, ker je bila vaja organizirana v sodelovanju z improviziranim zračnim napadom na posamezne objekte podjetja. Pri tem moramo še posebej omeniti pomoč člana kolektiva tov. Vinka Kabaja, ki je improviziral zračni napad in kot član civilne zaščite tudi v njem sam sodeloval.

Oborožena enota se je še posebno izkazala pri zavzemanju stržarskih mest, odkrivanju markirane diverzantske skupine in miniranju objektov podjetja, medtem ko so se zaradi premajhnih izkušenj pri odbijanju markiranega desantnega napada pojavile manjše napake.

Na tem mestu moramo poudariti, da so enote CZ v tej vaji sodelovale kot celota organizirano, povezano in požrtvovalno. Še prav posebno so se izkazale enote: »Opazovanje, alarmiranje in obveščanje«, ki so v sorazmerno kratkem času postavile nameravane oziroma predvidene radijske in telefonske zveze s pripadniki CZ. Le-ti pred vajo teh sredstev z redkimi izjemami sploh poznali niso, niti niso delali z njimi.

Prav tako sta se izkazali »Tehnično-reševalna enota« in »Protipožarna varstvena enota«, ki sta v zelo kratkem času svoje pripadnike spoznali in usposobili za ravnanje s sredstvi, ki jih pred vajo sploh poznali niso. Tehnično-reševalno službo gre še pohvaliti za odlično organizacijo svojega članstva pri vaji. Ta enota je dobila nalogo, naj očisti vrhove v zaklonišče podjetja. To nalogo je vestno izpolnila. »Zdravstvena enota« se je s svojimi ekipami izkazala pri nudenju prve pomoči ostalim enotam civilne zaščite in oboroženi enoti.

Vaja je pokazala veliko usposobljenost in pripravljenost vseh sodelujočih za zaščito in obrambo podjetja ter reševanje ljudi in družbenih, materialnih sredstev v primeru vojne, elementarne ali druge nesreče v podjetju.

Poleg tega nam je vaja pokazala nekatere pomanjkljivosti, ki jih bomo skušali čimprej odstraniti.

Ob koncu lahko trdimo, da je vaja popolnoma uspela. Zahvala gre vsem sodelujočim, saj so za sodelovanje pri vaji žrtvovali svoj prosti čas in počitek, kajti vaja je bila organizirana na pristo soboto.

Franc Nolimal

Vzgoja mladih strokovnjakov

Mladi na Češkem

V organizaciji ZMS Litostroj in IO sindikata, je bil od 24. maja do 28. maja, organiziran in vzorno izveden izlet na Češko, in sicer v rekreacijski center Červena ob Vltavi.

S tradicionalno litostrojско zamudo smo se mladi, ki nas je bilo za poln avtobus, odpeljali izpred tovarne. Dolga in rahlo utrudljiva vožnja nas je vodila čez ljubeljski mejni prehod prek Avstrije do češkega mejnega prehoda Dolni Dvorište. Žal pa je bila meja zaprta in tako smo pač imeli dodatno pot. Le-ta nas je peljala čez Zahodno Nemčijo, kjer so nas pri Stražnyju spustili na Češko. V tabor smo prišli ob uri strahov, se pravi okoli polnoči. Prijazni češki gostitelji so nam kljub pozni uri postregli z večerjo. Naslednji dan smo si dopoldne ogledali staro pivovarno v Protivinu, žal pa se je izkazalo, da »Kranjec« pač ostane »Kranjec«. Za večino je bila bolj zanimiva kvaliteta piva, kot vsa zgodovina in tehnologija.

Po kosilu, ki je bilo v Pisku, smo se raztepli po mestu na lov za spominki, med katerimi zlasti prednjačijo prikupni mali švejk. Mesto je lepo in čisto, le ljudje so nekoliko zaprti vase in nezaupljivi.

Naslednji dan, v soboto, smo odšli v Prago. Žal pa bi za Prago človek potreboval vsaj teden dni ali dva, če bi se hotel seznaniti z vsemi znamenitostmi tega stare-

ga mesta. Tako pa so naši vtisi bolj pičli. Med znamenitostmi Prage naj omenim grad Hradčane, ki je eden najlepših gradov na svetu. V tem gradu je tudi rezidenca predsednika ČSSR Ludvika Svobode. Videli smo magistrat z znamenito uro, nekaj cerkva, muzeje itd. Vse kajpak od zunaj in v naglici. Višek pa je bilo pitje piva pri Fleku, saj brez tega seveda ni Prage. Sami pri sebi smo si obljubil, da bomo še prišli, in sicer vsaj za teden dni.

V nedeljo smo si ogledali še čudovito ohranjen grad Orlik, ki je pravi vzor, kako mora biti grad restavriran in urejen za sodobnega človeka in za sicer naveličane turista. Žal pa smo vodiča slabo razumeli, govoril je namreč le češko.

Vse prehitro je prišel čas slovesa. Zvečer smo priredili prijeten večer ob tabornem ognju s pečeni safaladami, pivom in veselo slovensko pesmijo ob spremljavi neutrudne harmonike.

Na kratko lahko zapišemo le, da je izlet lepo uspel in si mladi podobnih izletov še želimo. Pripomnil bi le, da bi si želeli več stika z domačini. Vsem pa, ki so pri organizaciji in realizaciji izleta sodelovali, se toplo zahvalujemo in upamo, da bomo čez čas spet krenili na podoben izlet.

M. Z.

Pri čiščenju orožja

Preoblikovalna tehnika

Naslov dejavnosti je: Razvoj in proizvodnja strojev, orodij, mehanizacije preoblikovanja in projektiranja inženiringov preoblikovalnih procesov.

Dejavnost proizvodnega področja so: stroji in naprave za predelovalno industrijo kovin in nekovin, ki vključujejo v proizvodni proces preoblikovanje materialov.

Celost interesnega področja preoblikovalne tehnike je preoblikovanje materialov, ki imajo skupne lastnosti. To so:

— plastične mase, guma in les
— kovine, pločevine in gnetenje prašni materiali
— pakiranje, tabletiranje in embalaranje

S preoblikovalnimi procesi preoblikujemo materiale:

- pri konstantnem volumnu, in sicer s porušitvijo materiala (razdeljevanje materiala), oz. z rezanjem in sekanjem
- pri konstantnem volumnu s plastično deformacijo
- pri spremembi volumna (kompresiji) materialov
- pri spremembi gostote materialov ali tiskanju.

Naslov *hidravlična stiskalnica* je zelo nefunkcionalen, saj več kot polovica strojev sploh nima hidravličnega pogona, temveč ima mehanski pogon. Prav tako 60% naprav niso stiskalnice, temveč stroji z vrtilnim pogonom, veliko je orodij in naprav za mehanizacijo, ki niso niti po izgledu, niti po funkciji stiskalnice. Celotno sovjetsko naročilo niso stiskalnice, temveč stroji z vrtečim vretenom, na katerem izdelke obrezujejo, robijo in oblikujejo. Vsi stroji razen paketirk imajo funkcijo preoblikovanja, samo paketirke material stiskajo in bi jim pripadalo ime stiskalnice, ker pa material paketirajo, je boljše namensko ime paketirka.

Stroji za tlačni uliv — Druckgießmaschinen, to so stroji za ulivanje pod pritiskom in je v osnovi stiskalnica, kar pa še ne pove namenske funkcije, zato se je uveljavilo funkcionalno ime. Podoben primer je z zapogibalnikom — Abkantmaschine — Bending machine, to je stiskalnica za krivljenje oz. zapogibanje pločevin v profile in bi bilo ime stiskalnica premalo definirano. Ime zapogibalnik pa pove vse.

Prav nič ne bo narobe, če bomo omenili, da v Litostroju obravnavamo preoblikovalno tehniko, v kateri so vključeni:

- preoblikovalni stroji z mehanskim, hidravličnim in pnevmatskim pogonom
- orodja in kalupi za preoblikovanje
- naprave za mehanizacijo preoblikovanja (podajalno odzjemne naprave)
- know-how (kako izdelati izdelek s preoblikovalnim procesom)

Naprave morajo biti namensko prilagojene posameznim zahtevam, zato je vedno manj potreb za serijsko izdelavo strojev. Poznane iz-

vedbe stiskalnic hitro opuščamo in nadomeščamo s popolnoma novimi izvedbami zaradi nenehnega boja za povečanje storilnosti, ki pounjuje proizvod.

Navedeno pojasnilo je potrebno, da v bodoče ne bo prihajalo do neljubih pomot.

Za SZ ne dobavljamo stiskalnic, še posebno ne hidravličnih, temveč preoblikovalnike z mehanskim pogonom. V zvezi omenjenega naročila je prišlo prav zaradi nefunkcionalnega izražanja do anekdote.

Ob obisku predstavnikov jugoslovanske strojegradnje smo delegaciji pokazali preoblikovalnike iz ruskega naročila. Ko ogledujemo stroje, se predstavnik iz delegacije oglasi in pravi: »Lepi stroji, a kje imate 270 stiskalnic, za katere sem izvedel iz časopisa, da jih dobavljate Sovjetski zvezi?«

Podobnih pomot je bilo še več. Prav zaradi hitre reorientacije iz konvencionalnih v namenske izvedbe zares potrebujemo namensko izražanje.

Podobne tendence po namenskem izražanju se pojavljajo v vseh jezikih zaradi razvoja in širjenja uporabnega področja.

Naj naštejemo nekaj primerov:

- Preoblikovanje — preoblikovalna tehnika — preoblikovalni stroji
- Obrada deformacijom — deformacijone mašine
- Umformtechnik — Umformmaschinen
- Performing engineering — Performing machines

Analiza potreb, proizvodni program, sistemizacija strojev, orodij in mehanizacije so osnove za to dejavnost v proizvodnem področju podjetja. Komponibilni sistem gradnje sovpada s sodobnimi težnjami v strojegradnji. Sestavljanje sklopov oziroma komponent modularno omogoča toliko variant namenskih izvedb, da je širjenje dejavnosti že nezaustavljivo. Obširna tipizacija sklopov in doslednost pri uporabi omogoča realizacijo kljub zamotani proizvodni organizaciji pri tako širokem proizvodnem področju.

Tipizacija omogoča tudi nenehno zamenjavo delov, kar je pomembno za servisiranje in remont. Zaradi podobnih delov, ki jih izdelujejo sočasno, je kvaliteta izdelkov dobra, neuporabnih delov skoraj ni, kar je redkost za tovrstno proizvodnjo. Design (funkcionalno, ekonomsko in estetsko oblikovanje) daje vsem strojem in napravam svojevrstno pripadnost. Pri nas gradimo svojstven slog opreme za preoblikovalno tehniko in ga nenehno dopolnjujemo in izboljšujemo. Vsak naš stroj pa pomeni zbir novih izkušenj in spoznanj. Razvoj ni nikoli dokončen, še tako dognana izvedba zastari in jo nadomesti še popolnejša.

Slediti težnjam in ravni razvoja v prostoru in času je poglavitno vodilo določene dejavnosti.

Zelo pomemben je daljnosežni načrt izgradnje celostnega sestava, ki omogoča uveljavljanje vložene ga umskega in fizičnega dela. Načrtna vzgoja prodajnih, projektno tehnoloških, proizvodnih in servisnih strokovnjakov pa je zanesljiva pot — nuditi in dobaviti najboljše.

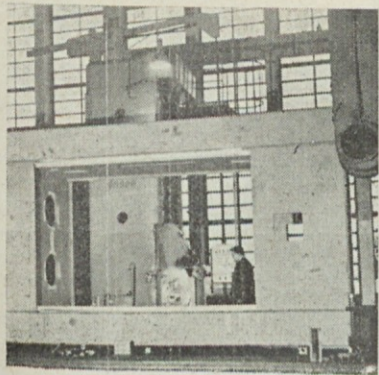
Za obstoj na brezkončni poti razvoja in realizacije neke dejavnosti je potrebna stalna aktivnost nastopajočih snovalcev, razvijalcev in realizatorjev.

Osvojili smo domače tržišče z višjimi cenami in daljšimi dobavnimi roki od konkurence. To nam je omogočil elastični in prilagodljivi razvoj izvedb in svojstven stil gradnje.

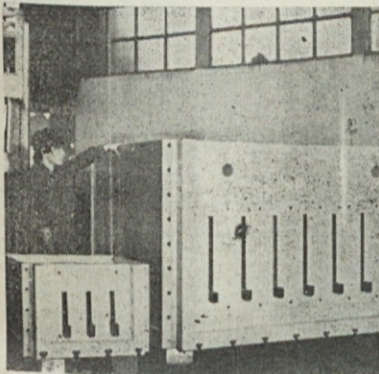
V izvozu smo dosegli večjo prodajo kot doma. Od celotne realizacije je 60% za izvoz in 40% za domače potrebe.

Največji uspeh smo dosegli s prodajo strojev v Zahodno Nemčijo (ZRN) in to ne v količini, tem-

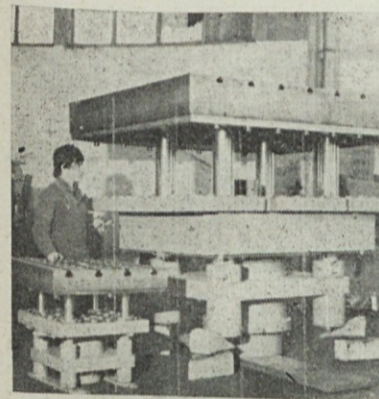
(Nadaljevanje na 6. strani)

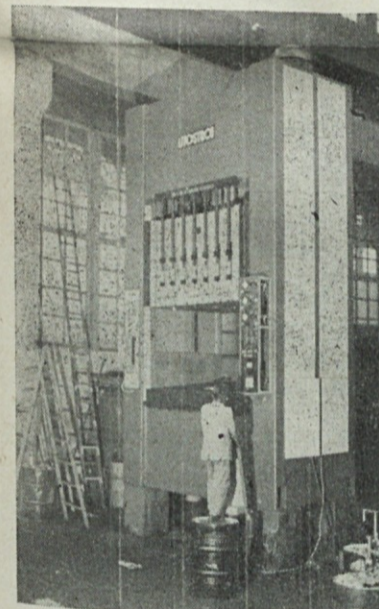
Obdelava ogrodja

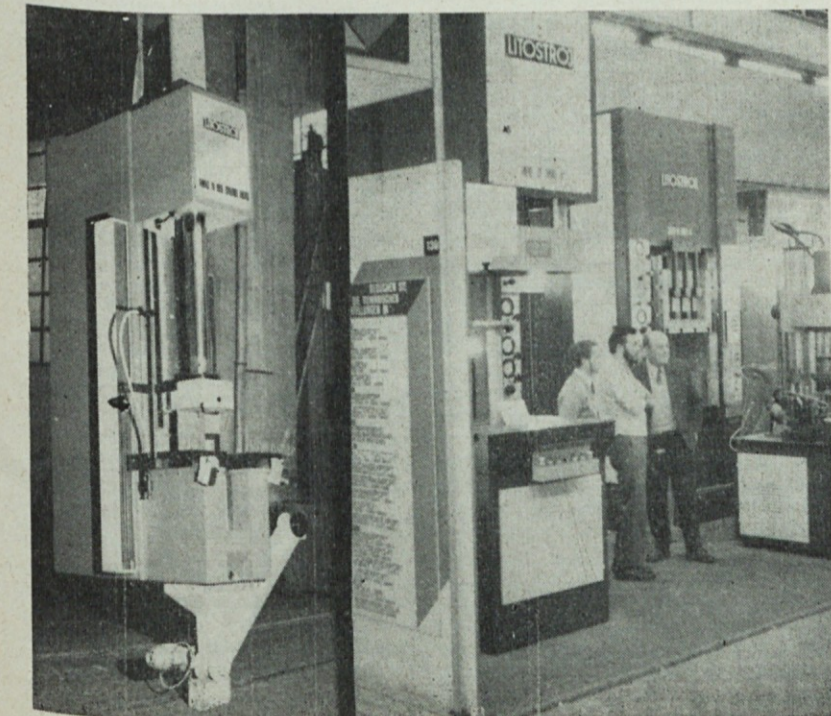
Pehala (mini-maksi)

Vlečne blazine (mini-maksi)

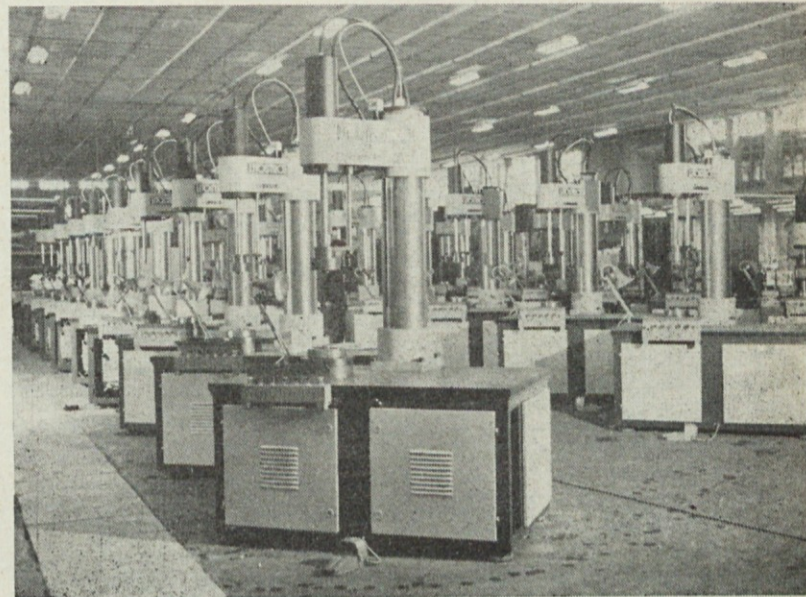

Hidravlični vlečni stroji — velika izvedba

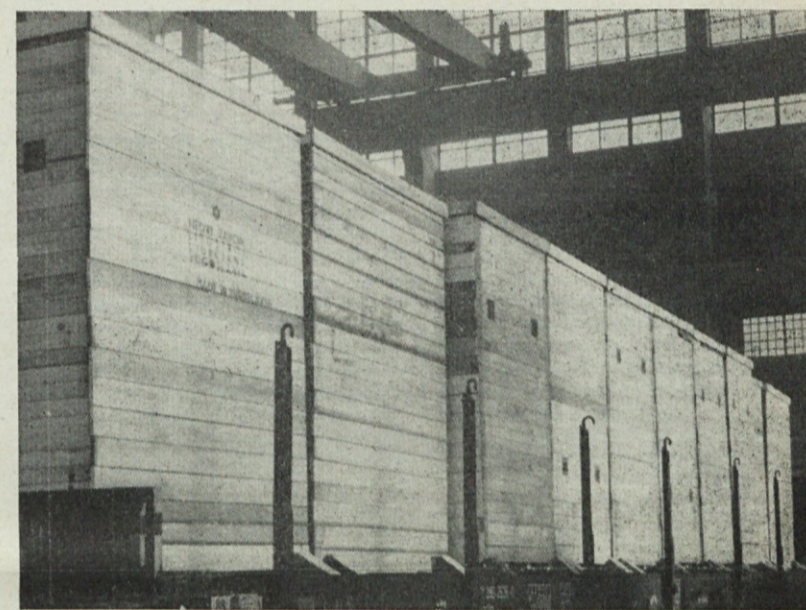

Izvlačilni stroj za obdelavo z izvlačilno iglo

Naši stroji na sejmju v Leipzigu

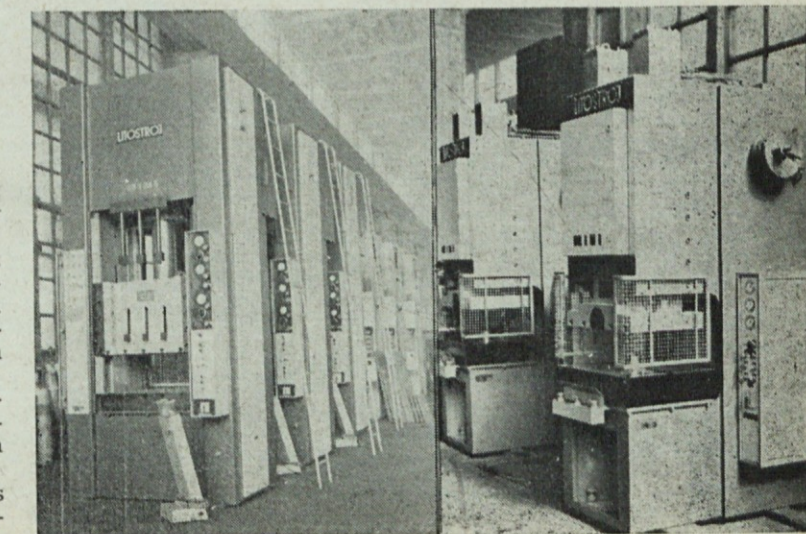
Montaža preoblikovalnih strojev za SZ

Transport preoblikovalnikov za SZ

Raztovarjanje vlečnega stroja v venezuelski luki La Guaira

Montaža preoblikovalne linije

Mehanski preoblikovalniki

Zavarovalna doba, ki se šteje s povečanjem

Že nekajkrat smo v našem časopisu pisali o delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, o delu komisije, ki je po veljavnih predpisih odločala o takih delovnih mestih in o prizadevanjih, da bi se seznam takih delovnih mest razširil. Ker so z novimi predpisi, ki veljajo od 1. I. 1973, predvidene bistvene spremembe tudi na področju zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem, o katerih pa bomo podrobneje lahko pisali po sprejemu družbenega dogovora, vas želimo tokrat v grobem seznaniti z osnovnimi značilnostmi in spremembami s tega področja.

Že republiški zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju določa, da Republiški svet zveze sindikatov SR Slovenije, Gospodarska zbornica SR Slovenije, Izvršni svet SR Slovenije in Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja SR Slovenije sklenejo družbeni dogovor, s katerim se dogovorijo o ukrepih in dejavnostih v zvezi z delovnimi mesti, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem. Družbeni dogovor mora biti sprejet čim prej, najkasneje pa do konca letošnjega leta.

Tudi Statut skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji vsebuje določila o zavarovalni dobi, ki se šteje s povečanjem. Določeno je, da se zavarovalna doba, prebita na delovnih mestih, na katerih je delo posebno težko in zdravju škodljivo ali na katerih zavarovanci ne morejo več uspešno opravljati svoje poklicne dejavnosti, šteje s povečanjem. Povečanje zavarovalne dobe je odvisno od teže in škodljivosti oziroma od narave dela in sme znašati največ 50 odstotkov. V primeru, ko se zavarovancu zavarovalna doba šteje s povečanjem, se starostna meja za pravico do pokojnine zniža, odvisno od povečanja zavarovalne dobe.

Med delovna mesta, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem zato, ker je delo na takem delovnem mestu posebno težko in za zdravje škodljivo, se uvrstijo le tista delovna mesta, na katerih se stekajo naslednji pogoji:

1. da pri opravljanju dela na delovnem mestu znatneje delujejo na

zdravstveno stanje in delovno zmogljivost delavca škodljivi vplivi, kljub temu, da so bili na zadevnih delovnih mestih uporabljeni vsi splošni in posebni varstveni ukrepi, s katerimi jih je mogoče odpraviti ali zmanjšati,

2. da opravljajo delavci delo na delovnem mestu, na težkih in za zdravje škodljivih razmerah neposredno ob viru škodljivih vplivov v nepretrganem delovnem procesu,

3. da dela isti delavec na delovnem mestu v okoliščinah iz 1. in 2. točke poln delovni čas, ki je za to delo določen. Pri tem velja za poln delovni čas tudi čas, ki ne traja 42 ur na teden, če je za posamezna delovna mesta določen krajši delovni čas zaradi posebnih delovnih pogojev.

Neodvisno od pogojev dela in delovnega mesta pa se zavarovalna doba šteje s povečanjem zavarovancem, ki so v Jugoslaviji prebili skupaj najmanj 5 let na delu, na podlagi katerega so bili zavarovani in so delali poln delovni čas. To so zavarovanci s telesno okvaro najmanj 70 odstotkov, vojaški invalidi I. do VI. skupine, slepi, osebe bolne za distrofijo ter sorodnimi mišičnimi in nevro-mišičnimi obolenji, ali kot civilne žrtve vojne s telesno okvaro najmanj 70 odstotkov.

Delovna mesta, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, in povečanje zavarovalne dobe na teh delovnih mestih, določa Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja s posebnim splošnim aktom.

Odločitev Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja

(Skupnost), na katerih delovnih mestih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, pa je vezana na predpisani postopek. Najprej si mora skupnost preskrbeti strokovno mnenje ustreznih strokovnih zavodov in organizacij o težavnosti in škodljivosti dela na teh delovnih mestih, o možnosti uvedbe varstvenih ukrepov za zmanjšanje škodljivosti in rokih, v katerih je možno te ukrepe izvesti ter omejiti ali odpraviti posebno težavne in škodljive vplive na delovnem mestu.

Kot je že omenjeno, pa bodo zaradi pomembnosti in različnih interesov pri reševanju tega vprašanja sklenili republiški svet zveze sindikatov, gospodarska zbornica, izvršni svet skupščine in skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja družbeni dogovor.

S tem dogovorom bodo opredeljeni kriteriji in postopek za določanje takih delovnih mest, osnove za sklenitev dogovorov o načinu in rokih za odpravljanje posebne težavnosti in škodljivosti dela za zdravje ter o kriterijih, s katerimi se ugotovi, katere organizacije v celoti plačujejo večje stroške, in katere prispevajo le del stroškov,

nastalih zaradi povečanja zavarovalne dobe in zaradi znižanja starostne meje.

Organi, ki bodo sklenili družbeni dogovor, se bodo tudi dogovorili o nalogah glede strokovnega usposabljanja delavcev na takih delovnih mestih za drugi poklic, o načinu občasnega premeščanja delavcev s takih delovnih mest, s prepovedjo dela preko polnega delovnega časa, z dolžino delovnega časa, z dnevno, tedensko in letno rekreacijo delavcev ter s stalno ali občasno revizijo delovnih mest, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem.

Iz naštetega, kar naj bi vseboval družbeni dogovor, jasno izhaja, da je težišče prizadevanj v naši republici usmerjeno v povečanje zavarovalne dobe le na tistih delovnih mestih, kjer kljub vsem ukrepom (da bi se odstranili škodljivi vplivi, zboljšali delovni pogoji, skrajšal delovni čas, podaljšali dopusti, premeščali delavci na lažja delovna mesta, itd.) ni mogoče zagotoviti ustreznih delovnih pogojev. Tako stališče izhaja iz tega, ker takšna delovna mesta vplivajo na zdravstveno stanje delavcev, povzročajo pogoste nesreče pri delu, vplivajo na in-

validnost, poklicne bolezni, telesne okvare in druge škodljive posledice. Z družbenim dogovorom bodo torej dogovorjeni preventivni ukrepi, da bo težkih in zdravju škodljivih delovnih mest čimmanj.

Delovna mesta, na katerih se bo zavarovalna doba štela s povečanjem in bodo določena s splošnim aktom skupnosti, bodo v posamezni organizaciji združenega dela ugotavljale komisije. Komisije bodo sestavljali predstavniki delovne organizacije, predstavnik skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja in predstavnik občinskega upravnega organa, ki je pristojen za inšpekcijo dela.

Komisija bo najprej ugotovila, če so za vsako posamezno delovno mesto izpolnjeni predpisani pogoji (navedeni v 1., 2. in 3. točki). Če so ti izpolnjeni, bodo komisije ugotavljale:

— naziv delovnega mesta po splošnem aktu skupnosti in po internem aktu delovne organizacije;

— koledarsko leto, od katerega se v organizaciji brez presledka opravlja delo na tem delovnem mestu. V primeru, da so bili med opravljanjem dela presledki, ugotovi komisija časovno obdobje za vsak presledek posebej;

— število delovnih mest iste vrste, predvideno v aktu organizacije o sistematizaciji delovnih mest, ter število dejansko zasedenih delovnih mest v času dela komisije;

(Nadaljevanje na 7. strani)

ODMOR - POČITEK - DOPUST

Zvezna skupščina je aprila letos sprejela Zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu, katerega glavna značilnost je, da ureja temeljne pravice delovnih ljudi v združenem delu in s čimer je zagotovljen njihov v ustavi SFRJ določen položaj v samoupravnih in družbeno-ekonomskih odnosih.

Snov, obravnavano v tem sestavku, ureja zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu (ZMRD) v členih 26—29 in nekatere določbe temeljnega zakona o delovnih razmerjih (TZDR), ki so začasno še v veljavi.

ZMRD ohranja vse dosedanje možnosti in oblike odmorov in počitkov, in sicer:

— delavec ima med dnevnim delom z enkratnim delovnim časom pravico do najmanj tridesetminutnega odmora, ki ne sme biti določen na začetku in ne na koncu delovnega časa. Določilo ZMRD, da traja odmor najmanj trideset minut, pomeni, da je treba njegovo trajanje določiti v samoupravnem sporazumu in da niso izključene možnosti, določiti tudi več kot trideset minut. Vendar naj bi delavci v TOZD podaljševali odmor le v izjemnih primerih, kjer lahko ta odmor odločilno pripomore k obvladovanju posebnih vplivov dela na človeka na težavnost, zahtevnejših delovnih mestih, kjer prihaja stalno do večjega izčrpanja delavčevih delovnih sposobnosti.

— med dvema zaporednima delovnim dnevnima ima delavec pravico do nepretrganega dnevnega počitka, ki mora trajati najmanj 12 ur, izjemoma pa lahko 10 ur vendar samo pri delavcih, ki so stari več kot 18 let in opravljajo sezonska dela.

— tedenski počitek mora trajati nepretrgano najmanj štiriindvajset ur. Če je nujno, da delavec dela na svoj dan tedenskega počitka, mu mora biti zagotovljen za tak počitek en dan v delovnem tednu; dela na dan tedenskega počitka ni mogoče šteti za nadurno delo.

— pravico do počitka ima delavec ob praznikih SFRJ in ob praznikih republike (avtonomne pokrajine), ki so z zakonom izrecno določeni kot dnevi počitka.

— tudi odslej ima delavec pravico biti odsoten z dela v določenih primerih in ob določenih pogojih; za odsotnost s pravico do nadomestila osebnega dohodka določa primere in pogoje TOZD v skladu z zakonom; primere in pogoje za odsotnost brez nadomestila pa določa povsem samostojno TOZD sama.

— najpomembnejše novosti prinaša ZMRD pri pravici do letnega dopusta. Pri tem so nekatere takšne spremembe v samem besedilu, deloma pa celo neskladja med novim besedilom 27. člena ZMRD in v veljavi še preostalimi določbami TZDR, da je težko najti argumentirane odgovore na vsa možna vprašanja, saj si še naši

vodilni strokovnjaki s tega področja niso edini in zastopajo različna stališča. Nesporna novost, ki jo prinaša ZMRD, je, da ima delavec v posameznem koledarskem letu pravico do letnega dopusta, trajajočega najmanj osemnajst, največ pa trideset delovnih dni.

Vprašanje, kdaj si pridobi delavec pravico do letnega dopusta in pravico do izrabe letnega dopusta, pa je še sporno in dokaj nejasno, zato se ne bi spuščala v utemeljevanje enega ali drugega stališča, temveč bi to odločitev prepustila času oziroma tozadevnemu republiškemu zakonu in samoupravnemu sporazumu, ki pa ga morajo delavci v TOZD sprejeti do konca leta 1973.

V praksi se vprašujemo, od kdaj naj bi uporabljali zakonsko določilo, da traja ta dopust najmanj 18 delovnih dni. Upoštevajoč okoliščino, da so planirane delovne ure v organizacijah združenega dela eden pomembnih elementov za planiran obseg proizvodnje, storilnosti, poslovne uspešnosti, lahko utemeljeno trdimo, da zakonodajalec ni imel namena poseči v to organiziranost in da je treba odgovor na to vprašanje povezati z določilom ZMRD, da morajo delavci v organizacijah združenega dela svoja medsebojna razmerja v združenem delu — urediti v skladu z določbami tega zakona do konca leta 1973. Iz navedenega je dopustno sklepati, da je za realizacijo ZMRD potrebno najprej skleniti samoupravne sporazume v združenem delu in urediti vsa druga vprašanja, ki so predmet ali posebnih sporazumov ali sporazumov o združevanju v delovno organizacijo; torej je potrebno tudi za ureditev in izrabo dopusta najprej ustvariti konkretno samoupravno podlago, poleg tega ZMRD ne razveljavnja sedanjih splošnih aktov, s katerimi so urejena delovna razmerja, ne nalaga »uskladitve« z zakonom, temveč uveljavlja načelo, da je treba medsebojna razmerja urediti v skladu z ZMRD — s samoupravnimi sporazumi o medsebojnih razmerjih v združenem delu.

Določanje meril in izrabe letnega dopusta je urejeno tako kot doslej; dopusten je tim. »kolektivni dopust«, dopust je treba praviloma izrabiti v nepretrganem trajanju ali kvečjemu v dveh delih, prenašanje dopusta iz enega v drugo koledarsko leto ni dopustno, čeprav ZMRD posebej predvideva, da bi zakon določil primere, ko bi smel delavec svoj letni dopust izrabiti v naslednjem letu.

K. I.

PREOBLIKOVALNA TEHNIKA

(Nadaljevanje s 5. strani)

več v tem, da smo plasirali konvencionalne stroje in to po cenah njihovih podobnih strojev.

Te so seveda nekoliko nižje od naših. Prav tako je pomembno, da smo prvič prodali v industrijsko najbolj razvito državo našo izvedbo stroja, ki ni izdelan po licenci ali kooperaciji, temveč po naših zamislih.

Ekonomsko in tehnično je pomembno naročilo za Sovjetsko zvezo (SSSR.) Velika količina tehnično zahtevnih namensko tehnoloških enot je laskavo priznanje naši preoblikovalni tehniki, čeprav nas je razvojna preokupirala.

Plasiranje strojev v Romunijo, Vzhodno Nemčijo (DDR) in Poljsko je prav tako priznanje naši prodajni aktivnosti. Težave s prodajo so v cenah. Cene tovrstne opreme so v teh deželah zelo nizke, zato je naša primerjava s posameznimi izvedbami skoraj nemogoča. Plasiramo lahko samo specialne izvedbe, ki pa predstavljajo razvojno tveganje in preobloženost z delom razvojnih kadrov.

Pomembno je plasiranje strojev in opreme v Venezuelo pri firmi Fanametal v Caracasu, kjer že nekaj let uspešno obratuje linija za izdelavo nerjavečih pomivalnikov.

Pred kratkim smo dobili novo naročilo (četrti po vrsti) za dobavo linije za narez pločevine iz kolaborjev. To bo prva tovrstna izvedba, ki pa je zelo perspektivna za mehanizacijo preoblikovanja v kovinsko predelovalni industriji.

Libiji dobavljamo posebno izvedbo paketirk za odpadno pločevino.

Pri deželah v razvoju smo se slabo plasirali, razen v Egiptu. Potrebno je obdelati ta velika perspektivna tržišča in nastopiti s know-how. Seveda pa zato potrebujemo veliko, močnejšo razvojno, projektivno in prodajno zasedbo.

Slovenska strojegradnja ima še veliko razpoložljivih kapacitet, zato je nadaljnji prodor na tržišče odvisen samo od prodajno razvoj-

ne politike v okviru samoupravnih dogovorov.

Občutno se je povečala delovna vnaša za izdobjo naročil.

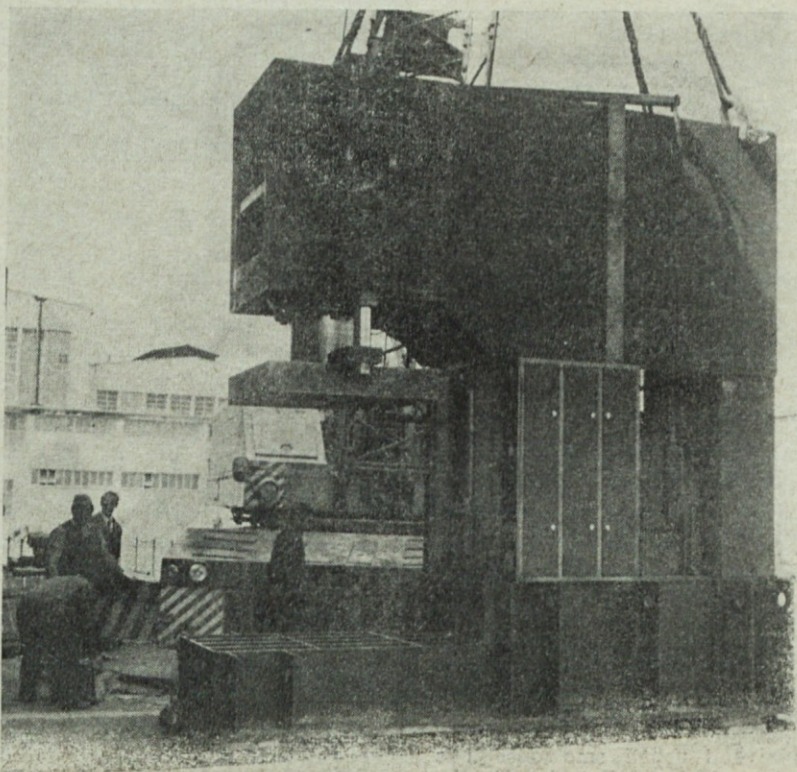
V mesecu maju je bilo naročnikom odpremljeno preko 20 preoblikovalnih enot. Do konca poslovnega leta pa jih bo treba dobaviti še okoli 180.

Sklepna beseda:
Naši uspehi na področju preoblikovalne tehnike niso zgolj naključje, temveč so rezultat sistematskih analiz ter delovne vneše. Natančno določen cilj, zaupanje v lastne sile in fizične sposobnosti — vse to je bilo jamstvo uspehov.

Če vemo, da na tem področju deluje mnogo podjetij, lahko trdimo, da naši uspehi v absolutnem pomenu te besede ne pomenijo mnogo, seveda pa je relativno vzeto naš prodor na tržišče v ožjem in širšem nacionalnem pomenu prav velik.

Ker je za širši razmah te dejavnosti mnogo možnosti, nas pri našem delu ne smejo ovirati preveliki uspehi ali neuspehi, ki pa so v takih okoliščinah pri nas skoraj neizbežni.

Gradivo pripravil projektivni oddelek za preoblikovalne stroje. Vse fotografije: Betka Kocjančič.

Montaža univerzalnega hidravličnega preoblikovalnika — kovačnica Litostroj

Človek, delo in zdravje

Ko zjutraj prihajam na delo ali ko popoldne odhajam iz tovarne, večkrat opazim pri izhodu iz tovarne težke tovornjake, naložene z ogromnimi jeklenimi masivi, katerim največkrat ne vem niti imena, kaj šele, da bi vedela, čemu služijo. Na sivi kovinski podlagi se rumeni napis LITOSTROJ. Ob tem pogledu me vsakokrat navda ponos, saj so se ti izdelki rodili v naši tovarni, na njih je vtisnjen pečat tritisočih rok naših delavcev. Železo pa je trdo in prav tako trdo je tudi delo in življenje ljudi, ki ga obdelujejo v prahu in vročini livarne, v ropotu pločevinarne, za strojem v obdelovalnici. Trdo železo pa pušča sledi na človeku. Zdravje počasi peša in vse pogostejši so obiski v ambulantni. Zdravnik ugotavlja: kronični bronhitis, okvara hrbtenice, rana na želodcu. Diagnoze in dnevi in tedni zdravljenja. Zdravljenje pa ni vedno uspešno. Sledi invalidska komisija, upokojitev. Saj je tudi človek kot stroj. Če ga ne neguješ, se obrabi.

Zaradi težkih delovnih pogojev in njih vpliva na zdravje delavcev je že leta in leta ena glavnih skrbi sindikalne organizacije v podjetju, kako izboljšati zdravstveno stanje v kolektivu. Podatki nam kažejo,

da je odstotek bolniškega staleža v našem podjetju izredno visok ter kljub različnim ukrepom še vedno narašča. Stanje v zadnjih petih letih je naslednje:

Leto	Povprečno št. zaposlenih delovnih ur	Možen fond	Štev. bol. ur	Št. bol. ur na 1 zapos.	% bol. izos.
1968	3128	7376005	473328	151,3	6,4 %
1969	2984	6949755	368017	123,3	5,3 %
1970	3135	7256280	359196	114,5	4,9 %
1971	3066	7171322	371546	121,1	5,2 %
1972	3192	7564905	422799	132,4	5,6 %

Kako vplivati na izboljšanje zdravstvenega stanja delavcev v kolektivu, kako pomagati človeku, da ohrani svojo največjo dragoceno — zdravje? Skrb za zdravo rekreacijo, izboljšanje prehrane v podjetju, organiziranje letovanj, vsi ti ukrepi imajo pred seboj zgolj ta cilj. Tako je tudi sindikalna organizacija v podjetju že pred

Zavarovalna doba...

(Nadaljevanje s 6. strani)

— poimenski seznam delavcev zaposlenih na tem delovnem mestu v času, ko komisija dela;
— in delovni čas, ki se po splošnem aktu organizacije šteje v skladu z zakonom za poln delovni čas na tem delovnem mestu.

Komisija bo morala o svojih ugotovitvah napraviti zapisnik. Zapisnik je osnova za vpis podatkov v evidenco o delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, ter v evidenco o delavcih, zaposlenih na takih delovnih mestih. Te evidence so osnova za ugotavljanje zavarovalne dobe v prejšnjem koledarskem letu po predpisih o vodenju matične evidence o zavarovancih, ki jo vodi skupnost. Organizacija pa bo podatke iz zapisnika vpisala v evidenco o osebnih dohodkih, ki jo vodi za zavarovanca po predpisih o evidencah s področja dela. Trajanje dela na delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, se ugotavlja le v skladu s podatki iz omenjene evidence, ki jo vodijo organizacije o takih delovnih mestih in delavcih, ki na njih delajo.

To so v grobem podane spremembe s področja zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem in so vsebovane v že sprejetih in potrjenih aktih, o podrobnostih pa bomo pisali po sprejemu družbenega dogovora.

Ob tej priliki pozivamo vse zavarovance s telesno okvaro najmanj 70 odstotkov, vojaške invalide I. do VI. skupine, osebe bolne za distrofijo ter sorodnimi mišičnimi in nevrološkimi obolenji in civilne vojne žrtve s telesno okvaro najmanj 70 odstotkov, da se z odločbo pristojnega organa zglase v evidenci kadrovskega sektorja, ker se jim zavarovalna doba šteje s povečanjem neodvisno od delovnega mesta. Naštetim zavarovancem se šteje vsakih 12 mesecev dejanskega dela, na podlagi katerega so zavarovani, za 15 mesecev zavarovalne dobe, starostna meja, ki je predpisana za pravico do starostne pokojnine pa se jim zmanjša za eno leto za vsakih pet let takšnega dela. Podatkov, iz katerih izhajajo navedene pravice, kadrovska evidenca nima, zato je nujno, da se vsi, ki našete pogoje izpolnjujejo, izkažejo v kadrovski evidenci z odločbo pristojnega organa, da se podatki vpišejo v matično evidenco.

K. M.

leti začela izvajati organizirano skrb za izboljšanje zdravstvenega stanja svojih članov. Vsako leto letuje v naših počitniških domovih večje število zdravstveno in socialno ogroženih članov kolektiva. S preventivnim letovanjem želimo predvsem omogočiti zdrav počitek tistim delavcem, ki jim je zaradi težkih delovnih pogojev zdravje že začelo pešati, letovanje pa lahko na njihovo zdravstveno stanje ugodno vpliva. Prav tako je namen te akcije omogočiti letovanje tistim posameznikom, ki zaradi socialne ogroženosti sicer ne bi mogli letovati.

Vsako leto pa smo naleteli na težave pri izbiri kandidatov za preventivno letovanje. Tisti, ki bi jim letovanje bilo po mnenju zdravnika, socialne službe ali sindikalne podružnice potrebno, so letovanje odklanjali, drugi so se pritoževali, da hodijo na letovanje pač vedno eni in isti, skratka zadovoljen ni bil nihče. Da bi se temu izognili, je sindikat v lanskem letu sprejel sklep, da se na preventivno letovanje prijavi lahko vsakdo, ki smatra, da mu je to iz zdravstvenih ali socialnih razlo-

gov potrebno. Prijave nato pregleda zdravnik in socialna služba, sindikalna podružnica pa na podlagi zbranih podatkov prijavo prejme ali pa zavrne. Tudi letos so bili kandidati za preventivno letovanje izbrani po tem postopku. Komisija za socialna vprašanja in družbeni standard pri izvršnem odboru sindikata je prejela 192 prijav za preventivno letovanje. Od tega je bilo zavrnenih 40 prijav, ker po mnenju zdravstvene službe pri delavcu ni bila podana zdravstvena indikacija za tovrstno letovanje. Preostale prošnje pa so pregledale še sindikalne podružnice po posameznih TOZD, ki so tudi dokončno odločale o prijavah.

Na podlagi seznamov, ki so jih posredovale sindikalne podružnice, ter v okviru obstoječih sredstev, je komisija za socialna vprašanja in družbeni standard pri izvršnem

odboru sindikata odobrila letovanje 158 članom delovnega kolektiva. Skladno z mnenjem zdravnika je določila tudi kraj in čas letovanja. Tako bodo letos delavci v okviru preventivnega letovanja preživeli del svojega dopusta bodisi na Rabu, Moščenički Dragi, v Fiesi ali na Sorici, pač glede na to, kje je po mnenju zdravnika za posameznika oz. njegovo zdravje najugodnejše.

Ker se zavedamo, da tudi tak način preventivnega letovanja ni najboljši, saj delavci v času letovanja nimajo ustrezne zdravniške nege, ki bi jo potrebovali, se bo sindikat že v letošnjem letu dogovarjal s posameznimi zdravilišči glede morebitnega letovanja oz. okrevanja naših delavcev. Upam, da bomo o teh dogovorih v kratkem izvedeli kaj več.

H. C.

Dragocena priznanja

V počastitev letošnjega dneva krvodajalcev je mestni odbor Rdečega križa pripravil sprejem na mestnem svetu za vse tiste organizatorje in darovalce krvi, ki so vseh dvajset let neutrudno zbirali krvodajalce, obenem pa sami darovali kri. Letos je namreč minilo

20 let, odkar pri nas poznamo prostovoljno krvodajalstvo. Že meseca marca je republiški odbor Rdečega križa podelil priznanje organizatorjem teh akcij v naši republiki. Sedaj je izrekel podobno priznanje tudi mestni odbor RK v sodelovanju z mestnim sindikalnim svetom. Slovesnost se je pričela s pozdravnim govorom predsednika mestnega odbora RK, nakar so sledili še govori predsednika republiškega odbora RK, predstavnika skupščine mesta Ljubljane, predstavnika krvodajalcev iz Parme in krvodajalcev z Reke.

Ob podelitvi priznanj smo spet slišali ime našega neutrudnega organizatorja krvodajalstva tov. Anteja Buriča. Prav tako priznanje je dobil tudi naš drugi krvodajalec tov. Anton Sapor. Na tem mestu naj poudarimo, da smo lahko na ta dva člana kolektiva res ponosni, saj se samo Litostroj lahko pohvali, da sta dva iz njegove družine prejela priznanja. Poleg posameznih Litostrojčanov je tudi podjetje Litostroj dobilo priznanje za dosedanje požrtvovalno delo pri krvodajalstvu. Ob tem smo se spomnili časov, ko so bili prav litostrojski krvodajalci najštevilnejši in najvztrajnejši, danes pa jih žal prekašajo krvodajalci iz drugih gospodarskih organizacij. Vse kaže, da bo treba spodbujati naše krvodajalce, naj bi se v večjem številu udeležili krvodajalskih akcij. To velja posebno še za voznike motornih vozil, ki so doslej na te akcije prihajali zelo poredkoma.

Če bi vsi Litostrojčani darovali kri samo enkrat na tri leta, bi se lahko spet uvrstili na čelo darovalcev krvi. Nikakor ne smemo pozabiti, da kri rešuje življenja in da jo bomo v današnjem tempu življenja morda potrebovali že jutri sami. V teži industriji pride večkrat do hujših požarkov. Za zdravljenje takih ranjencev pa je potrebno mnogo krvi. Ne bodimo požrtvovalni samo ob katastrofah ali težkih nesrečah, ampak darujmo kri vsakokrat, ko organizirajo krvodajalsko akcijo. Priznanje, ki smo ga dobili, naj nas spodbudi, da se bomo odzivali pozivom za darovanje krvi tako kot včasih, polnoštevilno.

Ne pozabimo: danes meni, jutri tebi.

Dr. E. T.

A. D.

Na morje ali v planine

Bliža se čas dopustov, čas ko se mnogi mrzlično pripravljajo na letovanje, preštevajo prihranjene dinarčke in premišljajo o tem, kam bi šli čez poletje. Seveda je za odločitev pomembno finančno stanje, cena letovanja in ne navsezadnje tudi garderoba. Nihče pa žal ne upošteva glavnega faktorja — svojega zdravstvenega stanja. Kaj pomaga denar, garderoba, če pa je naše telo ena sama razvalina. Vendar nas take ugotovitve nikakor ne smejo odvrtiti od letovanja. Vsekakor moramo trezno premisliti, kje se bomo bolje počutili, ali ob morju ali v gorah.

Oglejmo si oba primera.

Znano je, da se živčen človek poleti zelo slabo počuti in da nikjer ne najde obstanka. Šele ko se ozračje po dežju shladi, mu nekoliko odleže. Vsi vemo, da so v današnjem načinu življenja sila redki tisti ljudje, ki bi se lahko pohvalili z železnimi živci. Ritem življenja nas sili, da se dan za dnem spoprijemamo s problemi tako doma kot v službi. Že ko se zgodaj zjutraj odpravljamo v službo, večkrat ugotavljamo, da bomo zamudili na delo. To ugotovimo tudi med vožnjo s svojim osebnim avtomobilom. Le-ta je znak našega standarda. Podobno kot mi menijo tudi drugi vozniki, zato pride do slalomskih voženj zamudnikov, ali do kačastih kolon, še semaforji so zaprti — vse nam gre narobe in te težave nam uničujejo živce. Kljub našemu prizadevanju pa službo zamudimo in seveda plačamo kazen za zamudo.

Sedaj si oglejmo še večino tistih, ki hite na delo peš. Pešci se pehajo in preriivajo po mestnih avtobusih, preklinjajo zamude in vseeno zamude. Med delovnim časom nam tudi ne gre vse prav, oziroma tako, kot bi si želeli mi, in spet so živci žrtev sprostitvenih reakcij. Skratka, dan za dnem, trpe živci zaradi napetosti in konfliktov. Pa ne samo to.

Mnogokrat opažamo pri sebi in tudi pri drugih utrujenost brez vzroka. Navadno smo utrujeni šele po delu, v gornjem primeru pa smo utrujeni že zjutraj, ko šele vstanemo. Poleg tega se nemalokrat pritožujemo zaradi nespečnosti ali slabega spanja. Tudi težave z želodcem, brez predhodnega vzroka, so dokaz za to, da so naši živci prenapeti in razdraženi. Na zunaj se kažemo sicer mirni, a tudi sicer smo večkrat prepričani, da nismo nervozni. Ob tem ne smemo pozabiti, da govorimo o nervozni šele takrat, ko nas vsaka beseda vrže pokonci, ko se nam zdi, da nas bo razneslo, če ne bo v trenutku tako, kot smo si mi predstavljali, ne, nervoza se pojavi že takrat, ko pride do utrujenosti brez vzroka, do nespečnosti, do motenj v prebavi ali celo takrat, ko se pojavijo težave s srcem (zbadanje, bolečine pri srcu, nereden utrip itd.). Vsi ti znaki pomenijo, da smo nujno potrebni počitka,

endar ne na morju in predvsem ne v poletnih mesecih.

Poudarimo naj, da je blaga klima sicer za naše živce in težave pravi balzam, a le v mesecu maju, morda še v prvi polovici meseca junija, a kasneje, julija in avgusta pa vse do srede septembra pa svoje živce z dopustom na morju samo še bolj obremenjujemo.

Zakaj?

Iz dveh vzrokov: Prvič — nervozen človek se v poletni vročini ne počuti dobro, zdi se mu, da ga vse teži, nikjer nima obstanka. Drugi razlog je v tem, da imamo v brezdelju na morju še preveč časa, da razmišljamo o svojih težavah, posebno še, če imamo težave s srcem. Takega človeka večkrat prevzame strah, da ga bo nenadoma zadela kap. Da bi pregnal to tesnobo, se marsikdo zateče k pijači, posebno še, če je v taki družbi, ki ga rada srkne. Znano pa je, da alkohol nevrotikom, kar smo bolj ali manj vsi, zelo škoduje in mu naprti še več težav. Na morju se pod vplivom podzavestne avtosugestije — to pomeni, da podzavestno sami sebe prepričujemo — dobro počutimo. Toda že kmalu po vrnitvi z morja se spet pojavijo stare težave. Le-te nam dokazujejo, da nam morje pač ni kdove kaj koristilo. Odmor na morju bi moral vsekakor s svojimi blagodejnimi posledicami izboljšati naše počutje za nekaj mesecev, a ne le za nekaj dni.

Popolnoma drugačen vpliv ima letovanje v gorskih krajih in to ne glede na to, v kakšnih letnih časih se odločimo za oddih. Žal mora marsikdo precej pretrpeti, preden ga, kot pravimo, pamet sreča in se končno iz zdravstvenih razlogov odloči za letovanje v gorah.

Oglejmo si, čemu je tako letovanje bolj primerno.

V poletnih mesecih v gorah predvsem ne trpimo zaradi vročine. Tu se zrak nikoli ne segreje v taki meri kot v dolinah. To občutimo predvsem takrat, ko se sonce skrrije ali pa zvečer po sončnem zahodu, ko se ozračje precej osveži. V planinah je ozračje polno vonjav, a ultravioletni žarki, ki lepo porjavijo našo kožo, imajo pristo pot skozi ozračje, ki je brez

dima oziroma meglenosti. Tu je zrak čist in brez tistih škodljivih primesi, ki jih najdemo v nižinah. Poleg vsega tega vabi narava s svojimi lepotami — cvetje in lep razgled, na krajše in daljše sprehode. S takimi sprehodi zaposlimo naše misli, da se ne vračajo stalno na isti predmet — na težave. Na takih izletih zaposlimo celotno telo, saj se naše mišice s hojo krčijo in raztezajo, s tem pa pospešijo krvni obtok, zato morata srce in pljuča močneje delovati. Vedeti moramo, da za srce ni nič bolj škodljivega, kot če ni dovolj obremenjeno. Prav tako pa je škodljivo, če ga poganjamo s pitjem alkohola ali kave. Pospešen utrip je v tem primeru samo škodljiv za srce. Če pa pospešimo utrip s primerno obremenitvijo, mu je to samo v korist. Ob naštevanju prednosti oddiha v gorah ne smemo pozabiti na spanje, ki je vsekakor svojevrsten počitek. Ker v gorah ponoči ni nikoli tako visoke temperature, kot je v dolinah, je spanje globlje in boljše.

Po vrnitvi z oddiha v planinah čutimo blagodejni vpliv letovanja še nekaj mesecev in ne tako kot po letovanju na morju le nekaj dni.

Spoznanje o vrednosti letovanja v planinah je že precej prodrla med ljudi, tako da marsikdo letuje poleti in pozimi v gorah, tako da deli svoj dopust na letnega in zimskega.

Po vsem tem, kar smo prebrali v gornjem članku, morda ne bomo odhiteli na vrat na nos na morje, ampak bomo prej temeljito premislili, kje bo bolj koristno za naše zdravje, za naše živce, navsezadnje pa tudi za naš žep.

Priznanje reševalcem življenj — neutrudnim krvodajalcem

AVTO RALLY

V letošnjem letu predvideva komisija za rekreacijo pri sindikalni podružnici še dva »Avto-rallyja«, in sicer:

1. Množični »Avto-rally« na Sorici ob priliki litostrojskega tabora, dne 25. avgusta 1973.
2. »Avto-rally« na Češko, od 7. septembra do 11. septembra, združen s tekmovanjem v kegljanju.

»Avto-rally« na Sorico naj bi zažel čim večje število udeležencev litostrojskega tabora. Rally nima

hitrostnega značaja in bo potekal po dobrih (asfaltnih) poteh. Vožnja bodo ocenjevali predvsem po pravih odgovorih, ki jih bodo udeleženci morali dati še med potjo. Vsak udeleženec bo dobil pred odhodom vprašalno polo, najboljši pa bodo nagrajeni.

Vsak udeleženec in sovožar dobita taborniško kosilo. Vse ostale podrobnosti bodo objavljene v razpisu.

»Avto-rally« na Češko. Udeležba je omejena na 80 ljudi.

Dolžina poti v eno smer je 550 km.

Udeleženci bodo stanovali v rekreacijskem centru ZVVZ Června v vikend hišicah, od koder se bodo vozili na izlete z gostiteljivimi avtobusi.

Program bivanja v ČSSR:

1. Ogled gradov in vožnja po Vltavi z ladjo.
2. Izlet v Prago in ogled znamenitosti.
3. Prost dan.

Srečanje ob dnevu borca

Ideja, da se udeležencem NOV pripravi prijetno presenečenje vsaj ob njihovem prazniku, je doživela svoj rojstni dan v letu 1971. Čeprav je delala večina borcev, udeležencev srečanja že vrsto let pod isto streho in se v proizvodnji borila za iste cilje, do tedaj niso imeli prilike, da bi se srečali in obudili spomine na pretekle dni. Praznovanje dneva borca smo tedaj združili s praznovanjem 30. obletnice vstaje jugoslovanskih narodov.

Čeprav je bila slovesnost skromna, je bilo več kot 100 udeležencev tega srečanja zadovoljnih in prijetno presenečenih in ugotovili smo lahko, da je srečanje uspelo. Izražene so bile tudi pristne želje, da ne bi ostalo samo pri tem srečanju, da bi moralo biti takih srečanj še več.

Marsikateri udeleženec NOV pa je v preteklem letu z žalostjo pomislil: pogled, spet je ostalo samo pri besedah. Da temu ni tako, naj povem, da odbor sindikata Litostroj na obljubo o srečanju udeležencev NOV ob njihovem dnevu ni pozabil. Na predvečer dneva borca, to je 3. julija, bo organiziral tovariško srečanje, ki bo predvidoma v prostorih Delavske restavracije. Da bo srečanje še bolj prijetno, pa bo preskrbljeno tudi za glasbo in ples. Na srečanje bo odbor sindikata povabil tudi žene ali moške udeležencev NOV.

Naj pripomnim, da bo vsak udeleženec NOV prejel še osebno valico s podrobnejšo označbo kraja in časa srečanja.

Že sedaj vabi odbor sindikata Litostroj vse udeležence NOV in njihove žene oziroma moške, da se srečanja udeležijo in s svojo prisotnostjo prispevajo k čimbolj prijetnemu vzdušju.

K. M.

Drugi litostrojski tabor na Sorici

Po sklepu IO sindikata Litostroj bomo letos 25. avgusta 1973 spet organizirali tabor Litostrojčanov na Soriški planini. Tabor bo organizirala sindikalna organizacija, ki je v ta namen že imenovala pripravljalni odbor.

Poglaviti cilj tabora je v tem, da bi se v prijateljskem vzdušju ter v prelepi gorski naravi člani kolektiva in njihovi svojci поблиže spoznali, saj nam tega v ritmu današnjih dni najbolj primanjkuje.

Udeleženci tabora se bodo na Sorico lahko odpeljali ali z avtobusi ali z osebnimi avtomobili. Vsi, ki bodo potovali s svojimi avtomobili, naj bi se vključili v avto-rally, ki bo speljan po lepi asfaltni cesti, toda na njej avtobusnega prometa ne bo. Rally bo imel značaj nagraadne, toda ne hitrostne vožnje.

Člani kolektiva bodo prejeli brezplačni taborniški golaž ali drugo okrepitev, medtem ko bodo njihovi svojci lahko enako hrano kupili po znižani ceni. Skratka, hrane in pijače bo dovolj za vse. Za to bo tudi letos poskrbela naša restavracija.

Poleg zabavnega programa, ki ga imata med drugim na skrbi naša godba na pihala in zabavni orkester, bodo organizirali tudi rekreacijska tekmovanja za vse udeležence. Posebnost zabavnega programa bo spet bogat sročolov, ki ga bodo pripravili naši planinci.

Udeleženci soriškega tabora si bodo v teh dneh lahko že ogledali dela na vlečnici in drugih rekreacijskih napravah.

Prav tako kot lani bodo tudi letos iz vseh naših delavskih prog na Sorico vozili naši avtobusi.

25. avgusta na svidenje na Soriški planini!

NAJ, NAJ, NAJ

Njega dni so k sedmim svetovnim čudom starega sveta prštevali: Svetilnik v Farosu, Fidijev kip Zeusa, Kolos v Rodosu, Artemidin tempelj v Efezu, Mavzolej v Halikornu, Semiramidine viseče vrtove.

V angleški enciklopediji bremo, da je bil najtežji človek na

Cena izleta bo predvidoma znašala:

a) za aktivne člane podjetja	150.— din
b) za svojce	180.— din
c) za otroke do 10 let	120.— din

Vsak udeleženec lahko zamenja 120.— din za 200 KČS.

Stroške bencina za prevoz nosijo udeleženci sami.

Ne pozabite prihraniti 3 dni rednega dopusta, ki ga boste potrebovali za udeležbo na rallyju.

TE-BO

Pregovori raznih narodov

Kdor hoče vse vedeti, mora malo spati. Ruski

Kjer je cvet, je tudi med. Turški

Neprebrana knjiga — neprehojena pot. Kitajski

POŠKODBE V MAJU

V mesecu maju smo imeli v našem podjetju 41 poškodb, od tega 3 na poti v službo oziroma iz službe.

V TOZD PI — livarna sive litine smo imeli 5 poškodb, livarna jeklo litine 6, pločevinarna 5, v TOZD FI 18, v TOZD IVET 4, v TOZD SSP 2 in v TOZD LINT, ZSE, ICL 1 poškodbo.

Zaradi poškodb smo izgubili 611 delovnih dni, v TOZD PI — livarna sive litine 102, livarna jeklo litine 103, pločevinarna 56, v TOZD FI 241, v TOZD IVET 39, v TOZD SSP 43 in v TOZD LINT, ZSE, ICL 27 delovnih dni.

Glavo si je poškodoval 1 delavec, oči 9, telo 4, prste rok 16, ostali del roke 8, noge pa so si poškodovali 3 delavci.

Največ poškodb je bilo v torek in četrtek 9, nato v sredo 8, v ponedeljek in petek 7, ter v soboto 1 poškodba.

V mesecu maju smo imeli 10 poškodb manj kot v istem mesecu lani.

Služba varstva pri delu

Ocvirki iz šolskih klopi

... Lues je spolna bolezen, ki jo prenašajo samo ženske, obolijo pa samo moški.

... Škodljivosti za naše zdravje so: ropot, dim, denikotin, osebna higiena...

... Katarakta (motnjava v očesni leči) je poklicna bolezen, ki jo povzročajo ultravioletni žarki in jo imenujemo tudi snežna slepota...

... katarakta je poklicna bolezen, tujek v očesu...

... Naše telo je iz treh petin ogljikovih hidratov (sladkorjev)...

... Večkrat tedensko si moramo preobleči notranje perilo...

... Kapavico (spolna bolezen) dobimo navadno na stranišču...

Preskusna doba

POGOVOR

Ljudje pravijo, da prisluskovanje navadno ni lepo; večkrat pa je koristno, da človek zve za tih mnenja, ki so izrečena le polglasno ali za vogalom. Pred dnevi sem prisluskoval pogovoru pred gledališko hišo v Ljubljani, pogovoru dveh že priletnih mož. Takole sta kramljala:

ZAHVALA

Ob smrti mojega očeta Jerneja Švarca se sodelavcem skladiščne službe in delavcem iz FI iskreno zahvaljujem za izraženo sožalje, poklonjen venec in spremstvo na zadnji poti.

V imenu sorodstva
Vida Znidaršič

»No, kako je kaj s teboj, si še aktiven, si še ali še delaš?«

»Ja, ja še, še.«

»Kaj pa bi, saj veš, kar po starem gre vse. Delam še kar bolj kot včasih. Sedaj smo si zgradili vikend in gremo iz mesta že v petek in ostanemo zunaj do ponedeljka.«

»A tako, na vikend hodiš?«

»No ja, mi smo pa kar doma. Ne gremo drugam kot v gledališče. To je naš svet.«

»So ti vse te predstave?«

»Ah, dosti res niso vredne, ampak nekaj kulture potrebujem in tu jo dobim.«

Možakarja sta me opazila in sta odšla. Ko sem premišljeval o njunih besedah, sem ugotovil, da ni nič čudnega, če so gledališke hiše prazne. Vse premože, če so posluha za preprostega človeka, pa tudi bivši gledalci vse preveč ljubijo vikend in ugodje.

Oprešnik

Afriške pesmi v Litostroju

Na povabilo kulturnoprosvetnega odbora in ZM pri sindikatu Litostroj nas je sredi maja obiskala skupina afriških študentov, ki je organizirala v jedilnici naše restavracije zanimiv program s plesi in pesmimi afriških narodov.

Študentska prireditev je povsem uspela, gledalcev je bilo kar precej zlasti iz vrst mladinske organizacije. Zadovoljni so bili tudi študentje, saj so bili deležni živahnega aplavza.

Še kdaj na svidenje!

svetu neki Anglež, ki je živel v 19. stoletju, tehtal pa je kar 369 kg, najvišji človek je bil neki Franz Winkelheimer (umrl 1795) in sicer 273 cm, najstarejši, dokumenti naj bi bili verodostojni, Thomas Carn, ki je doživel kar 207 let, umrl pa je 1877. leta, dosedaj najmanjši pritlikavec pa naj bi bil nek moški, ki je meril le 43,3 cm.

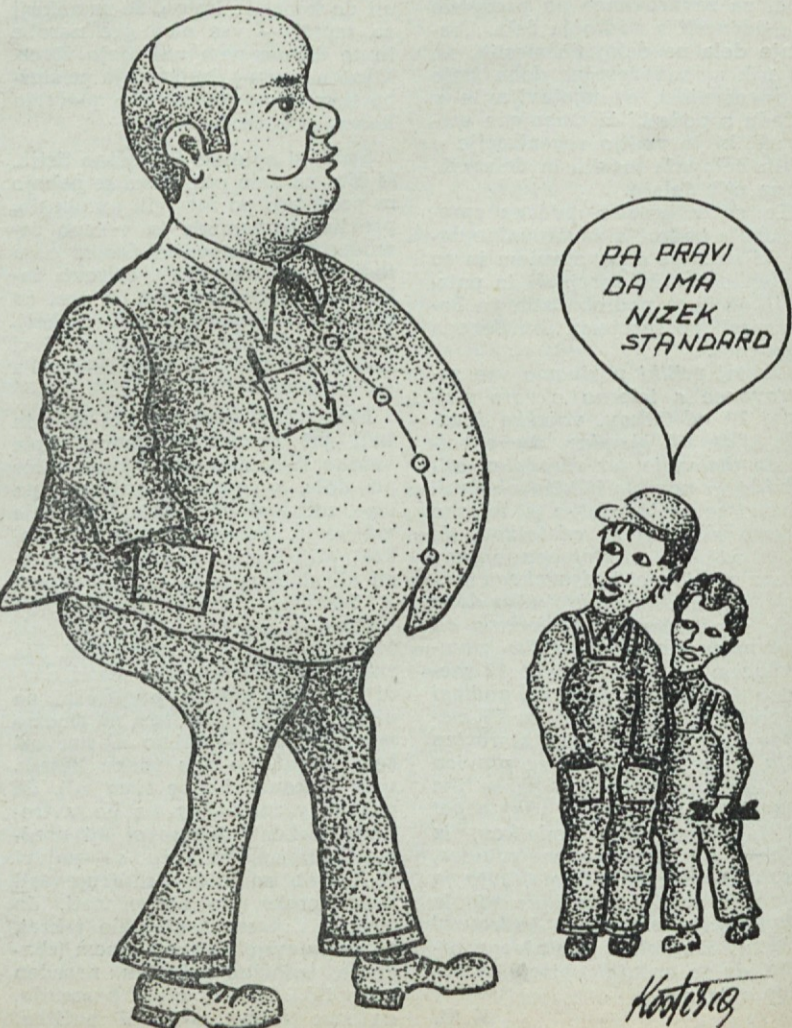
Največji honorar, ki so ga dosedaj izplačali za članek v časopisu, je dobil Ernest Hemingway in sicer za članek, ki je izšel v Sports Illustrated. Tu je izšel 2000 besed dolg članek o biko-borbah, za katerega so slavnemu pisatelju izplačali 30.000 dolarjev, kar znaša 15 dolarjev za besedo.

Najbolj razširjen hobby moderne človeka je zbiranje znamk. Z njim se ukvarja okoli 50 milijonov ljudi po vsem svetu.

Najbolj razširjen šport na svetu je ribištvo. Z njim se ukvarja 30 milijonov ljudi po vsem svetu.

Najdaljša pesem, ki so jo kdajkoli napisali, je Firduzijeva »Kraljeva knjiga« ki šteje 60.000 dvojnih verzov.

Največji diamant na svetu je Cullinan, ki so ga našli 1905 v južni Afriki. Težak je 3106 karatov. Pri tem moramo vedeti, da je karat mera za dragocenosti. En karat je teža enega rožičevega zrna.

Casopis »Litostroj« izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5800 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Glavni urednik Vladimir Kovač — Odgovorni urednik Pavel Perko — Tehnični urednik Estera Lampič — Telefon uredništva 56-021 (h. c.) int. 246 — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska tiskarna ČZP »Primorski tisk« v Kopru — 1973